

Diagnoza społeczno-gospodarcza w ramach Strategii Rozwoju Gminy Lasowice Wielkie

OPRACOWANIE

GMINA LASOWICE WIELKIE

GRUPA ERGO SP. Z O.O., UL. STRZEGOMSKA 3B/3C L. 91, 53-611 WROCLAW

LASOWICE WIELKIE/ WROCLAW 2015

Spis treści

1. Przestrzeń i środowisko	4
1.1. Umiejscowienie gminy w województwie i kraju	4
1.2. Charakterystyka sieci osadniczej.....	5
1.3. Opis zasobów naturalnych oraz warunków przyrodniczych gminy	7
1.4. Opis zasobów kulturowych	9
1.5. Kluczowe wnioski	10
2. Sfera społeczna	11
2.1. Demografia.....	11
2.2. Rynek pracy	16
2.3. Uczestnictwo w kulturze	17
2.4. Kluczowe wnioski	17
3. Sfera gospodarcza	19
3.1. Struktura podstawowych branż gospodarki.....	19
3.2. Rolnictwo	24
3.3. Turystyka.....	25
3.4. Kluczowe wnioski	27
4. Infrastruktura techniczna	28
4.1. Mieszkalnictwo	28
4.2. Sieć komunikacyjna	28
4.3. Gospodarka wodno-ściekowa.....	30
4.4. Gospodarka odpadami.....	32
4.5. Infrastruktura energetyczna.....	33
4.6. Kluczowe wnioski	34
5. Infrastruktura społeczna.....	35
5.1. Infrastruktura edukacyjna.....	35
5.2. Infrastruktura sportowa	37
5.3. Infrastruktura kultury	38
5.4. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej	38
5.5. Bezpieczeństwo publiczne	41
5.6. Kluczowe wnioski	42
6. Zarządzanie	44
6.1. Możliwości budżetowe gminy.....	44
6.2. Planowanie strategiczne i promocja gminy	48
6.3. Organizacje pozarządowe, aktywność mieszkańców	49
6.4. Kluczowe wnioski	50
7. Analiza wskaźnikowa wybranych parametrów rozwoju społeczno-gospodarczego.....	51
8. Ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych Gminy Lasowice Wielkie	55
9. Ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy jednostek pomocniczych Gminy Lasowice Wielkie (sołectwa).....	61
10. Analiza SWOT	67
Spisy	74
Spis rysunków	74
Spis tabel.....	74
Spis wykresów	75

1. Przestrzeń i środowisko

1.1. Umiejscowienie gminy w województwie i kraju

Gmina wiejska Lasowice Wielkie leży w północnej części województwa opolskiego, w powiecie kluczborskim w odległości ok. 40 km od stolicy województwa – Opola oraz 8 km od Kluczborka.

Gmina Lasowice Wielkie sąsiaduje z sześcioma gminami tj.:

- od północy z gminą Kluczbork (powiat kluczborski);
- od wschodu z gminą Olesno (powiat oleski);
- od południowego wschodu z gminą Zębowice (powiat oleski);
- od południa z gminami: Turawa i Łubniany (powiat opolski);
- od zachodu zaś z gminą Murów (powiat opolski).

Rysunek 1 Położenie gminy Lasowice Wielkie w powiecie kluczborskim

Źródło: *Statystyczne Vademecum Samorządowca*, Główny Urząd Statystyczny, <http://stat.gov.pl/banki-i-bazy-danych/statystyczne-vademecum-samorzadowca/>.

Gmina położona jest w zasięgu oddziaływania miasta Kluczbork i Olesno, które w systemie osadniczym województwa są ośrodkami o znaczeniu lokalnym i regionalnym i stanowią zaplecze dla realizacji ponadlokalnych usług, w tym np. administracyjnych, zdrowotnych, kulturalnych.

mają istotny wpływ na kształtowanie się procesów osadniczych (suburbanizacja miast); rynek pracy (duża koncentracja przedsiębiorstw wpływa na kształtowanie się podaży pracy); turystykę weekendową (potencjalni klienci dla oferty turystycznej i rekreacyjnej).

Biorąc pod uwagę dominujące w województwie kierunki rozwoju, ocenia się, iż gminy wiejskie, z którymi sąsiaduje gmina Lasowice Wielkie będą rozwijać się w podobnym kierunku, co będzie szczególnie zauważalne w obszarze turystyki. Jeżeli Gmina Lasowice Wielkie i inne gminy nie będą współpracować, to przygotowując swoje oferty turystyczne, będą konkurować o podobnego klienta stosując podobne mechanizmy zachęty. Tym samym niezbędne będzie podjęcie/umocnienie wielokierunkowej współpracy.

1.2. Charakterystyka sieci osadniczej

Administracyjnie gmina Lasowice Wielkie zajmuje powierzchnię: 21 104,6 ha i podzielona jest na 13 sołectw: Chocianowice, Chudoba, Ciarka, Gronowice, Jasienie, Laskowice, Lasowice Małe, Lasowice Wielkie, Oś, Szumirad, Trzebiszyn, Tuły, Wędrynia. Jednostki pomocnicze gminy, to wsie typowo rolnicze.

Tabela 1 Powierzchnia geodezyjna sołectw (2014 r.)

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia [ha]
1	Chocianowice	1 921,5
2	Chudoba	2 646,8
3	Ciarka	498,3
4	Gronowice	1 378,8
5	Jasienie	1 654,3
6	Laskowice	2 292,6
7	Lasowice Małe	2 221,4
8	Lasowice Wielkie	1 810,3
9	Oś	198,2
10	Szumirad	2 947,5
11	Trzebiszyn	383,2
12	Tuły	2 152,7
13	Wędrynia	939
Suma		21 044,6

Źródło: Projekt założeń do Planu zaopatrzenia w Ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Lasowice Wielkie na Lata 2010-2020, Konsorcjum Energia Consulting i Gmina Lasowice Wielkie, Lasowice Wielkie 2010.

Tereny zabudowane i zurbanizowane zajmują 505 ha, co stanowi 2,4% ogólnej powierzchni gminy. W ich strukturze przeważają drogi (62,2%). Tereny zabudowane zajmują 121 ha (24,0% terenów zurbanizowanych).

Tabela 2 Struktura terenów zabudowanych i zurbanizowanych (2013 r.)

Kategoria	Powierzchnia [ha]	% terenów zurbanizowanych	% powierzchni gminy
tereny mieszkaniowe	86,0	17,0%	0,4%
tereny przemysłowe	22,0	4,4%	0,1%
tereny inne zabudowane	13,0	2,6%	0,1%
tereny zurbanizowane niezabudowane	2,0	0,4%	0,0%
tereny rekreacji i wypoczynku	16,0	3,2%	0,1%
tereny komunikacyjne - drogi	314,0	62,2%	1,5%
tereny komunikacyjne - kolejowe	52,0	10,3%	0,2%
tereny komunikacyjne - inne	0,0	0,0%	0,0%
użytki kopalne	0,0	0,0%	0,0%
Grunty zabudowane i zurbanizowane – razem	505,0	100%	2,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Stan zagospodarowania przestrzennego terenu gminy, ukształtował się w oparciu o wartości naturalne środowiska przyrodniczego oraz dostępność komunikacyjną¹. Na terenie gminy dominuje zabudowa wiejska ukształtowana głównie w formie zabudowy ulicowej jednorodzinnej oraz zagrodowej. Mniejszy procent stanowi zabudowa rozproszona, kolonijna. W uzupełnieniu występują pojedyncze obiekty usługowe, produkcyjne oraz nieliczna zabudowa letniskowa². Obiekty znajdujące się na terenie gminy różnią się wiekiem, technologią wykonania, przeznaczeniem i wynikającą z powyższych parametrów energochłonnością³. Na terenie całej gminy wyróżnić się⁴:

- budynki mieszkalne;
- obiekty użyteczności publicznej – szkoły, przedszkola, remizy OSP itp.;
- obiekty infrastruktury turystycznej – gospodarstwa agroturystyczne;
- obiekty handlowe, usługowe i przemysłowe – podmioty gospodarcze.

Główne usługi z zakresu podstawowej obsługi ludności oraz obsługi rolnictwa skoncentrowane są we wsi Lasowice Wielkie (funkcje lokalne), a także na terenie miasta powiatowego Kluczborka i Olesna (funkcje ponadlokalne). W Lasowicach Wielkich swoją siedzibę mają władze gminy oraz Urząd Gminy oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej; Gminna Biblioteka Publiczna (z dostępem do Internetu) i placówki edukacyjne, tj. Przedszkole Samorządowe; Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika oraz Publiczne Gimnazjum im. Jacka Odrowąża. Ponadto na terenie wsi znajdują się: filia Urzędu Poczтового Kluczbork 1; punkt obsługi klienta Banku

¹Projekt założeń do Planu zaopatrzenia w Ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Lasowice Wielkie na Lata 2010-2020, Konsorcjum Energia Consulting i Gmina Lasowice Wielkie, Lasowice Wielkie 2010.

²Tamże.

³Tamże.

⁴Tamże.

Spółdzielczego;Filia nr 2 Banku Spółdzielczego w Wołczynie;placówki ochrony zdrowia oraz apteka oraz jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej.

Funkcje lokalnych ośrodków wspomagających, świadczących, m.in. usługi administracyjne, pełnią także Chocianowice (gdzie znajduje się Przedszkole Samorządowe;Publiczna Szkoła Podstawowa;Publiczne Gimnazjum im. Jadwigi Śląskiej; filia Gminnej Biblioteki Publicznej z dostępem do Internetu; świetlica wiejska; agencja pocztowa oraz jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej); Laskowice (gdzie znajduje się: Przedszkole Samorządowe; Publiczna Szkoła Podstawowa; filia Gminnej Biblioteki Publicznej; agencja pocztowa; jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej świetlica wiejska); Chudoba (gdzie znajduje się: Przedszkole Samorządowe;Publiczna Szkoła Podstawowa;agencja pocztowa;jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej – przynależy do KSRG⁵); Lasowice Małe (gdzie znajduje się: agencja pocztowa; jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej; punkt apteczny; oddział Banku Spółdzielczego w Namysłowie); Jasienie (gdzie znajduje się: Przedszkole Samorządowe; Publiczna Szkoła Podstawowa; świetlica wiejska; jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej oraz Gronowice(gdzie znajduje się: Przedszkole Samorządowe;Publiczna Szkoła Podstawowa;jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej). Ponadto w Trzebiszynie i Wędryni zlokalizowane są świetlice wiejskie, a w Ciarce jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej.

1.3. Opis zasobów naturalnych oraz warunków przyrodniczych gminy

Powierzchnia gminy wynosi 21 140,0 ha (211,4 km²), z czego lasy zajmują 12 799,0 ha (128,0 km²), użytki rolne 7 569,0 ha (75,7 km²). Przez teren Gminy przepływają rzeki prawobrzeżnego dorzecza środkowej Odry: Bogacica, Budkowiczanka, Stobrawa.Zbiorniki wodne znajdujące się w gminie to najczęściej niewielkie stawy, w tym Czarny Staw (na południowy - zachód od Lasowic Małych), staw na Bogacicy w Lasowicach Małych i Gronowicach oraz staw na Budkowiczance w Szumiradzie.

Tabela 3 Struktura gruntów rolnych (2013 r.)

Kategoria	Powierzchnia [ha]	% gruntów pod wodami	% powierzchni gminy
grunty orne	6 046,0	78,5%	28,6%
sady	15,0	0,2%	0,1%
łąki trwałe	1232,0	16,0%	5,8%
pastwiska trwałe	173,0	2,2%	0,8%
grunty rolne zabudowane	160,0	2,1%	0,8%
grunty pod stawami	16,0	0,2%	0,1%
grunty pod rowami	60,0	0,8%	0,3%
Użytki rolne razem	7 702,0	100,0%	36,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

⁵ KSRG – Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy.

Tabela 4 Struktura gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (2013 r.)

Kategoria	Powierzchnia [ha]	% gruntów pod wodami	% powierzchni gminy
lasy	12 757,0	99,7%	60,4%
grunty zadrzewione i zakrzewione	40,0	0,3%	0,2%
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	12 797,0	100,0%	60,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Tabela 5 Struktura gruntów pod wodami (2013 r.)

Kategoria	Powierzchnia [ha]	% gruntów pod wodami	% powierzchni gminy
grunty pod wodami morskimi wewnętrznymi	0,0	0,0%	0,0%
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	31,0	68,9%	0,1%
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	14,0	31,1%	0,1%
Grunty pod wodami razem	45,0	100,0%	0,2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Na terenie gminy znajdują się obszary dziedzictwa przyrody objęte ochroną prawną:

- obszar Natura 2000 PLH 160020 Szumirad – obszar siedliskowy mający znaczenie dla wspólnoty – jest to bezcenny obszar dla zachowania zróżnicowania siedliskowego i fitosocjologicznego Śląska Opolskiego; powierzchnia obszaru 0,99 km²;
- obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie – powierzchnia obszaru 1 190,75 km²
- Rezerwat Smolnik – rezerwat utworzono w celu zachowania ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych stawu ze stanowiskiem orzecha wodnego oraz przylegającego lasu o charakterze naturalnym; powierzchnia obszaru 0,30 km²;
- Rezerwat Kamieniec – rezerwat typu florystycznego, stworzony w celu ochrony dobrze wykształconych zbiorowisk leśnych, torfowiskowych i wodnych; powierzchnia obszaru 0,44 km²;
- użytki ekologiczne w Tułach i w Chudobie o powierzchni 0,25 km².

Największy obszar gminy Lasowice Wielkie (74,0% ogólnej powierzchni) zajmuje obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie obejmujący m.in. liczne siedliska borowe mające walory bioterapeutyczne. Mimo iż obszar ten stanowi pozostałość po Puszczy Śląskiej, jest relatywnie dobrze zachowany. Szczególnie cenne są zróżnicowane gatunkowo i siedliskowo lasy z dominacją drzewostanu sosnowego; niezliczoną ilością bogatych w ekosystemy łąkowe cieków, obfitość terenów zabagnionych i podmokłych, starorzecza, źródła i stawy, a także polodowcowe moreny i wydmy⁶.

⁶Zasoby informacyjne, Portal Lasowice.eu, www.lasowice.eu, (dostęp 2015-04-20).

Klimat w gminie Lasowice Wielkie został sklasyfikowany⁷ jak Cfb⁸. Jest to klimat umiarkowany ciepły i łagodny. Średnia temperatura wszystkich miesięcy wynosi ~ 17°C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec a najzimniejszym styczeń.

1.4. Opis zasobów kulturowych

Spośród zasobów, wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na terenie gminy Lasowice Wielkie do najcenniejszych należą drewniane kościółki w pięciu miejscowościach⁹:

- Chocianowice – kościół pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny, drewniany z 1662 r. – pierwsze wzmianki na temat budowy pojawiły się w II poł. XIV w., jednakże drewniany obiekt spłonął w trakcie wojen husyckich w XV w.; odbudowa została ukończona najprawdopodobniej w 1662 r.; Parafia w Chocianowicach ma obecnie status miejsca kultu maryjnego;
- Laskowice – kościół filialny pw. Św. Wawrzyńca, drewniany, z 1686 r.;
- Lasowice Małe – kościół filialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, drewniany z 1688 r. – pierwsze wzmianki na temat budowy pojawiły się już w 1447 roku;
- Lasowice Wielkie – kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych, drewniany z 1599 r. – obiekt istniał już w 1447 r., w 1599 r. świątynia spłonęła, jednakże jeszcze w tym samym roku została odbudowana przez protestantów; niewiele ponad sto lat później, w 1701 r. świątynię przejęli katolicy; na otoczonym drewnianym ogrodzeniem terenie znajduje się cmentarz;
- Wędrynia – kościół filialny pw. Św. Jana Chrzciciela, drewniany z 1791 r. do którego w 1818 r. dobudowana została wieża.

Wszystkie kościółki należą do Szlaku Drewnianego Budownictwa Sakralnego, który łączy Opole i Stare Olesno. Szlak ma długość ~80 km i umożliwia zwiedzenie 12 miejscowości w województwie opolskim.

Wśród innych zasobów dziedzictwa sakralnego warto wyróżnić unikalny neogotycki kościół z 1856 r., dzieło znanego architekta Alexisa Langerera zlokalizowany w miejscowości Tuły. Do niesakralnych zasobów kulturalnych należą zespoły pałacowe i podworskie:

- zabytkowy park podworski z poł. XIX w. zlokalizowany w Jasieniu;
- zabytkowy park podworski z XIX w. zlokalizowany w Lasowicach Małych;
- zabytkowy park dworski z I poł. XIX w. zlokalizowany w Lasowicach Wielkich;
- park wiejski zlokalizowany w Szumiradzie;
- zabytkowy park pałacowy z XVIII-XIX w. zlokalizowany w Tułach;

⁷Klasyfikacja klimatów według Władimira Köppena,

⁸Informacja Lasowice Wielkie, City Database, <http://pl.db-city.com/Polska--Wojew%C3%B3dztwo-opolskie--Powiat-kluczborski--Lasowice-Wielkie>, (dostęp 2015-04-25).

⁹Szlak Drewnianego Budownictwa Sakralnego, Zasoby informacyjne, Portal Lasowice.eu, www.lasowice.eu.

- zabytkowy park pałacowy zlokalizowany w Wędryni.

Stan techniczny w/w obiektów jest niezadowalający, wiele z nich wymaga gruntownej rewitalizacji. Z uwagi na rozproszoną własność, w tym głównie prywatną oraz wysokie koszty inwestycji, wpływ na procesy rewitalizacyjne jest ograniczony.

1.5. Kluczowe wnioski

1. Gmina posiada duże zasoby leśne, które sprzyjają rozwojowi rekreacji i turystyki oraz wpływają na budowanie pozytywnego, ekologicznego wizerunku gminy.
2. Gmina posiada duże zasoby dziedzictwa kulturowego, które stanowią o potencjale turystyki poznawczej, jednakże stan techniczny zasobów jest niezadowalający, a rozproszona własność będzie stanowiła istotną przeszkodę w zarządzaniu zasobami na potrzeby oferty turystycznej.
3. Położenie gminy, w tym sąsiedztwo innych gmin wiejskich wymaga współpracy w zakresie zadań, które efektywniej realizuje się ponadlokalnie, w tym przede wszystkim zadania związane z turystyką.

4.

2. Sfera społeczna

2.1. Demografia

Gmina Lasowice Wielkie w 2013 r. była zamieszkiwana przez 6 963, z czego 51,3% stanowiły kobiety. Liczba ludności gminy stanowi w przybliżeniu 10,0% ludności powiatu kluczborskiego. Gęstość zaludnienia wynosi 32,8 os./km² i jest znacznie mniejsza niż średnia dla powiatu kluczborskiego (79 os./km²) i województwa opolskiego (107 os./km²). Jednakże w odniesieniu dla średniej powiatowej i wojewódzkiej dla obszarów wiejskich (odpowiednio 40 os./km² i 56 os./km²) różnica ta nie jest tak duża.

Tabela 6 Liczba ludności w gminie Lasowice Wielkie w latach 2009-2013

Rok	Liczba ludności ogółem [os.]	Mężczyźni [os.]	Kobiety [os.]
2009	7 043	3 421	3 622
2010	7 088	3 429	3 659
2011	7 047	3 422	3 625
2012	7 012	3 402	3 610
2013	6 963	3 389	3 574

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego, jeśli nie zostaną podjęte działania przeciwdziałające depopulacji, liczba ludności obszarów wiejskich będzie się kurczyć:

- w 2025 r. w stosunku do 2015 r. o 4,2%;
- w 2035 r. w stosunku do 2015 r. o 9,5%;
- w 2035 r. w stosunku do 2015 r. o 16,0%.

Tabela 7 Prognoza liczby ludności Gminy Lasowice Wielkie

Liczba ludności według prognoz [os.]	2025	2035	2045
	6 671	6 302	5 849

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Najludniejsze sołectwa to Chocianowice, Laskowice i Jasienie. Znajdują się one bardzo blisko granic administracyjnych Kluczborka (Chocianowice i Jasienie) oraz relatywnie blisko Opola (Laskowice, 25 km). Natomiast najmniej ludne to Oś; Szumirad i Trzebiszyn.

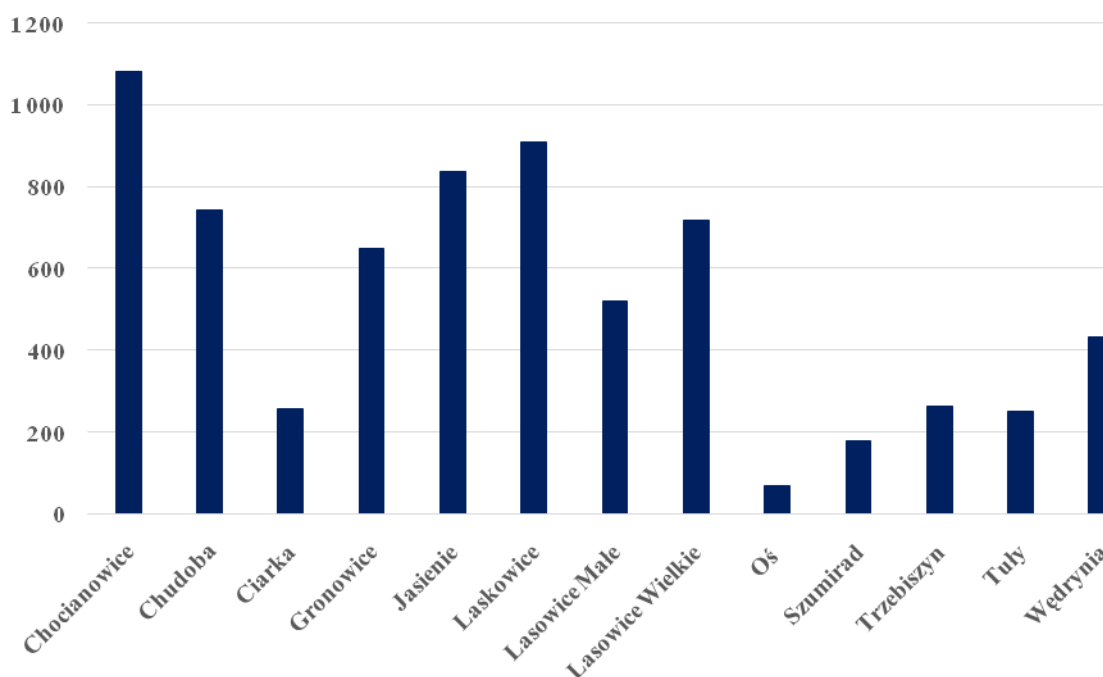
Tabela 8 Ludność i gęstość zaludnienia w sołectwach (2014 r.)

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności [os.]	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
1	Chocianowice	1 080	56,2
2	Chudoba	741	28,0
3	Ciarka	258	51,8

4	Gronowice	649	47,1
5	Jasienie	837	50,6
6	Laskowice	908	39,6
7	Lasowice Małe	521	23,5
8	Lasowice Wielkie	717	39,6
9	Oś	68	34,3
10	Szumirad	179	6,1
11	Trzebiszyn	264	68,9
12	Tuły	250	11,6
13	Wędrynia	431	45,9
Suma/ średnia		6 903	32,8

Źródło: Zasoby informacyjne gminy Lasowice Wielkie, Lasowice Wielkie, www.lasowicewielkie.pl.

Wykres 1 Ludność w sołectwach w 2014 r.

Źródło: Zasoby informacyjne gminy Lasowice Wielkie, Lasowice Wielkie, www.lasowicewielkie.pl.

Przyrost naturalny w gminie Lasowice Wielkie niezmiennie przyjmuje wartości ujemne, a trend ten jest zbieżny danym dla powiatu kluczborskiego.

Tabela 9 Przyrost naturalny w gminie Lasowice Wielkie w latach 2009-2013

Ruch naturalny	2009	2010	2011	2012	2013
Urodzenia żywe	50	57	53	55	58
Zgony ogółem	65	65	81	75	75
Przyrost naturalny	-15	-8	-28	-20	-17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Saldo migracji w gminie jest dodatnie dla migracji wewnętrznych (wyjątkiem jest rok 2012) oraz ujemne dla migracji zagranicznych¹⁰. Intensywność migracji zagranicznych rosła do 2011 r., a w ostatnich dwóch latach utrzymuje się na stałym ale wysokim poziomie.

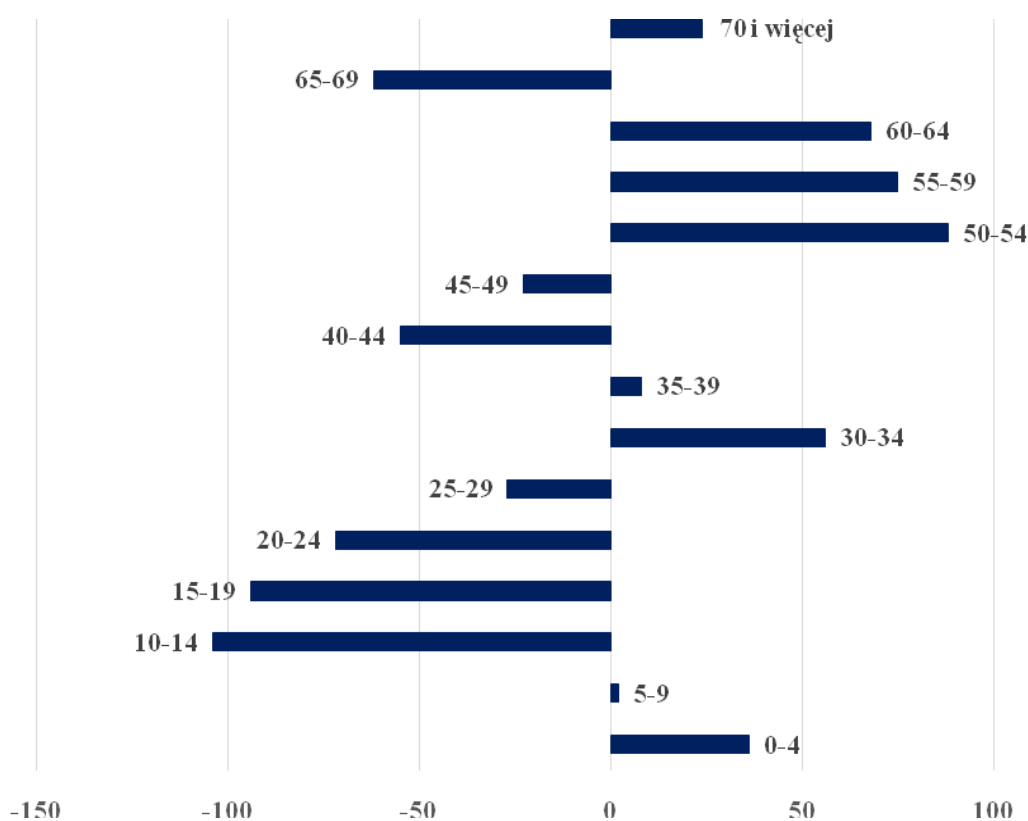
Tabela 10 Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w gminie Lasowice Wielkie w latach 2009-2013

Kategoria	2009	2010	2011	2012	2013
saldo migracji wewnętrznych	8	14	14	-5	4
saldo migracji zagranicznych	-16	-23	-27	-21	-21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Liczba ludności między rokiem 2009 a 2013 zmniejszyła się o 80 osób. Najwyższy spadek odnotowano w populacji w wieku 10-29 lat, natomiast największy przyrost wystąpił w populacji osób w wieku 50-64 lat.

Wykres 2 Zmiana liczby ludności w grupach wiekowych w gminie Lasowice Wielkie między 2009 i 2013 rokiem

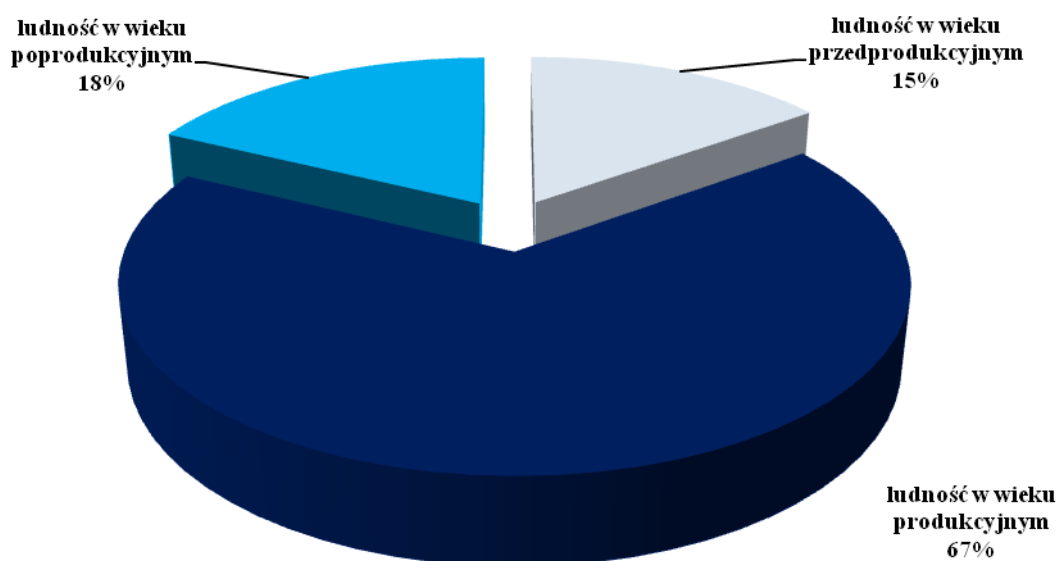

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

¹⁰ Migracja wewnętrzna to zmiany miejsca stałego lub czasowego pobytu, polegająca na przekroczeniu granicy administracyjnej danej jednostki terytorialnej w celu osiedlenia się na stałe lub czasowo w innej jednostce w granicach kraju. Migracja zewnętrzna to przekroczenie granicy państwa związane ze względnie trwałą zmianą miejsca zamieszkania – [za] *Migracje ludności*, Materiały dydaktyczne Zakładu Demografii i Gerontologii Społecznej Uniwersytetu Łódzkiego.

Ekonomiczna struktura wiekowa w gminie Lasowice Wielkie odzwierciedla sytuację w powiecie kluczborskim, województwie opolskim i Polsce. Największą grupę wiekową stanowią osoby w wieku produkcyjnym (18-64 lata) – 67,0% populacji. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w populacji ogółem ma tendencję spadkową, natomiast w wieku poprodukcyjnym utrzymuje się od kilku lat na podobnym poziomie. Wskaźnik obciążenia demograficznego rozumiany jako ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, na koniec 2013 r. wyniósł 26,5 i był niższy niż wartość dla powiatu (28,2) i województwa (29,2).

Wykres 3 Podział demograficzny według ekonomicznych grup wieku (2013 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Cechą charakterystyczną gminy Lasowice Wielkie jest wysoki udział mniejszości niemieckiej w populacji ogółem (37,4%).

W społeczeństwach, w których struktura demograficzna przesuwana jest w kierunku społeczeństwa starzejącego, a jednocześnie podnoszona jest granica wieku emerytalnego, niezwykle ważną jest identyfikacja potrzeb zdrowotnych, zwłaszcza w kontekście profilaktyki. Zakres priorytetowych potrzeb zdrowotnych określono na podstawie analizy dostępnych danych zdrowotnych, w tym danych dotyczących standaryzowanego współczynnika umieralności (dalej: SMR) udostępnionego przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny (dalej: NIZP-PZH)¹¹.

¹¹ *Atlas umieralności*, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny http://www.atlas.pzh.gov.pl/ALL0911/lista_map_ALL0911.html.

Tabela 11 Problemy zdrowotne mieszkańców powiatu kluczborskiego [2009-2011]

Kod ICD10	Nazwa jednostki chorobowej	Miejsce wśród powiatów	SMR	Liczba zgonów
E10-E14	cukrzyca	309	1,496	52
I00-I99	choroby układu krążenia	257	1,117	992
K00-K93	choroby układu trawiennego	229	1,006	87
N00-N99	choroby układu moczowo-płciowego	168	0,907	24
C00-C97	nowotwory ogółem	142	0,970	476
V01-Y98	zewnętrzne przyczyny zgonu	76	0,877	112
J00-J99	choroby układu oddechowego	76	0,737	76
G00-G99	choroby układu nerwowego	63	0,694	19
M00-M99	choroby układu kostno-mięśniowego	17	0	0

Atlas umieralności, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny http://www.atlas.pzh.gov.pl/ALL0911/lista_map_ALL0911.html.

Dla zdrowotności mieszkańców powiatu kluczborskiego, a więc także i gminy Lasowice Wielkie największe znaczenie mają choroby metaboliczne, tj. cukrzyca oraz choroby układu krążenia i choroby układu trawiennego. Wprawdzie zewnętrzne przyczyny zgonu nie znajdują się wśród najczęstszych przyczyn śmiertelności, ale zwraca uwagę fakt, że znaczną część tego rodzaju zdarzeń stanowią wypadki komunikacyjne (296. miejsce powiatu zachowania) i alkoholozależne (222. miejsce powiatu). Analizę przeprowadzono na potrzeby planowania celowanych programów profilaktycznych, dla realizacji których niezbędna będzie współpraca z innymi podmiotami.

2.2. Rynek pracy

W gminie Lasowice Wielkie w 2013 roku było 429 osób pracujących, z czego 242 osoby, czyli ponad 56,0%, stanowiły kobiety. W porównaniu do 2009 roku liczba pracujących w gminie Lasowice Wielkie wzrosła o prawie 11,0%.

Tabela 12 Pracujący wg płci w gminie Lasowice Wielkie w latach 2009-2013

Wyszczególnienie [os.]	2009	2010	2011	2012	2013
mężczyźni	151	150	194	177	187
kobiety	231	228	228	247	205
Suma	382	378	422	424	429

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

W 2013 roku w gminie zarejestrowanych było 220 osób bezrobotnych, z czego 132 stanowiły kobiety.

Tabela 13 Bezrobotni wg płci w gminie Lasowice Wielkie w latach 2009–2013

Wyszczególnienie [os.]	2009	2010	2011	2012	2013
mężczyźni	101	94	85	115	88
kobiety	89	107	113	110	132
Suma	191	201	198	225	220

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł w 2013 roku 4,7% liczby ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten wzrósł w porównaniu do roku 2009 o 0,9 pp., jednakże jest niższy niż dla powiatu kluczborskiego (7,3) i województwa opolskiego (7,9).

Tabela 14 Główni pracodawcy

Blys Ginter – PHU Check – Point	nawierzchnie z kostki brukowej
BLYSS POLSKA Sp. z o.o.	produkcja i sprzedaż przyczep i lawet samochodowych
BEMET i BEMET.net Bernard Blys	elementy metalowej zabudowy pojazdów
Eleonora Prochota, Gastronomia Hurt-Detal	hurtownia wyrobów alkoholowych
Tartak Chudoba	produkcja wyrobów drewnianych
BARTYLA	materiały budowlane i pokrycia dachowe

Źródło: Opracowanie własne.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w gminach wiejskich powiatu (czyli także w Lasowicach Wielkich) wynosi 3 236,9 PLN, czyli 83,5% średniego wynagrodzenia krajowego brutto.

2.3. Uczestnictwo w kulturze

Dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców gminy cieszą się imprezy związane z tradycjami gminy i jej mieszkańców. Wśród cyklicznie organizowanych wydarzeń wskazać należy na Regionalne Zawody Dekarzy w Chudobie (sierpień), Lasowicki Moto-Piknik pod Kasztanem w Lasowicach Wielkich (czerwiec), Dożynki Gminne (wrzesień). Organizowane są także mniejsze lokalne imprezy plenerowe, a działalność kulturalna jest rozwijana przez stowarzyszenia działające w sołectwach i należące do programu „*Odnowy Wsi w Województwie Opolskim*”. Głównym przedmiotem działalności w/w podmiotów jest organizacja wydarzeń integracyjnych oraz spotkań międzypokoleniowych, także w nawiązaniu do tradycji obszarów wiejskich. Duża aktywność stowarzyszeń jest także obserwowana na pograniczu działalności kulturalnej i edukacyjnej.

Usługi kulturalne wyższego rzędu świadczone są przez instytucje kultury i inne podmioty zlokalizowane w Kluczborku (Dom Kultury w Kluczborku, Młodzieżowy Dom Kultury w Kluczborku, kino), Oleśnie (Miejski Dom Kultury w Oleśnie i Opolu (Teatr Jana Kochanowskiego w Opolu; Opolski Teatr Lalki i Aktora im. Alojzego Smolki; Teatr Eko Studio; Filharmonia Opolska, wernisaże i wystawy w galeriach i innych instytucjach kultury, festiwale filmowe, muzyczne i operowe, przeglądy teatralne, etc.).

2.4. Kluczowe wnioski

1. Liczba ludności Gminy Lasowice Wielkie systematycznie zmniejsza się. Zgodnie z prognozą trendów demograficznych, proces kurczenia się populacji, jeżeli nie zostaną wdrożone działania zapobiegawcze, będzie się utrzymywał.
2. Szczególne znaczenie dla procesów migracyjnych mają migracje zagraniczne, a na te zgodnie z treścią *Raportu Tematycznego Rynek pracy i wykluczenie społeczne w kontekście percepcji Polaków – diagnoza społeczna*¹², duży wpływ na migracje zewnętrzne ma także zła sytuacja materialna mieszkańców. Z *Raportu* wynika, iż zamiar wyjazdu zarobkowego poza Polskę w ciągu następnych dwóch lat deklarowała prawie jedna czwarta osób bezrobotnych. Może to potwierdzać przypuszczenie, że główną przyczyną chęci emigracji są problemy ze znalezieniem pracy w kraju. Zamiar wyjazdu deklarowało również około 8% osób pracujących i około 5% nieaktywnych zawodowo. W 2013 r. osoby, które wskazały kierunek swojego możliwego

¹² Kotowska I.E., *Rynek pracy i wykluczenie społeczne w kontekście percepcji Polaków – diagnoza społeczna 2013* pod redakcją Ireny E. Kotowskiej, Warszawa 2013.

wyjazdu, najczęściej deklarowały wyjazd do Niemiec, gdzie stopa bezrobocia była stosunkowo niska i spadała (na koniec 2012 r. wynosiła 5,4%). Z wyżej przytoczonego *Raportu* wynika, że wśród przyczyn migracji dominują powody związane z negatywną oceną sytuacji na rynku pracy w Polsce oraz trudnościami pozyskania dochodów na zaspokojenie potrzeb rodziny w kraju. Aż 66,0% respondentów wskazało, iż przyczyną wyjazdu są wyższe zarobki za granicą.

3. Cechą charakterystyczną gminy Lasowice Wielkie jest wysoki udział mniejszości niemieckiej w populacji ogółem (37,4%), co implikuje wielokulturowość i stanowi potencjał turystyczny, w kontekście turystyki poznawczej.
4. Dla zdrowotności mieszkańców powiatu kluczborskiego, a więc także i gminy Lasowice Wielkie największe znaczenie mają choroby metaboliczne, tj. cukrzyca oraz choroby układu krążenia i choroby układu trawiennego. Wskazuje się także na dość duże znaczenie wypadków komunikacyjnych w tzw. zewnętrznych przyczynach zgonu.
5. Na strukturę rynku pracy w Lasowicach Wielkich duży wpływ ma rolniczy charakter gminy i utrzymywanie się części mieszkańców z pracy w rolnictwie oraz bliskie położenie Kluczborka i Olesna, tj. centrów aktywności gospodarczej.
6. Dostęp do lokalnych usług kulturalnych jest bardzo dobrze zabezpieczony. Na terenie gminy odbywają się liczne wydarzenia i imprezy o charakterze kulturalnym i rozrywkowym. Dostęp do usług kulturalnych wyższego rzędu realizują podmioty i instytucje kultury zlokalizowane w Kluczborku i Oleśnie oraz w Opolu.

3. Sfera gospodarcza

3.1. Struktura podstawowych branż gospodarki

Liczba podmiotów gospodarczych w gminie w 2013 r. wyniosła 404¹³ i była wyższa o 13,8% niż w 2009 r. Liczba podmiotów zarejestrowanych w gminie stanowi 6,4% podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu. Większość przedsiębiorstw, tj. 384 (95,0%) to podmioty prywatne. Dominują przedsiębiorstwa działające w obszarze tzw. pozostałej działalności, czyli głównie w branży usługowej. Podmioty działające w obszarze rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa stanowią 16,1% ogółu podmiotów.

Tabela 15 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2013 r.)

Kategoria	2009 [szt.]	2013 [szt.]
pozostała działalność	194	222
przemysł i budownictwo	110	117
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	51	65
ogółem	355	404

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Najliczniej reprezentowane są następujące sekcje PKD 2007:

- G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 81 podmiotów;
- F – budownictwo – 79 podmiotów;
- A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 65 podmiotów.

Ocenia się, że z perspektywy możliwości absorpcji środków zewnętrznych szczególnie nacisk należy położyć na branżę rolno-spożywczą oraz identyfikację i wsparcie informacyjne skierowane do podmiotów o potencjale rozwojowym.

Tabela 16 Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w gminie Lasowice Wielkie (2013 r.)

Sekcje i działy według PKD 2007	Wartość [szt.]
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	65
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	0
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	36
Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2

¹³ Dane GUS odzwierciedlają stan na koniec 2013 r., po zestawieniu z danym Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Krajowego Rejestru Sądowego według stanu na kwiecień 2015 r., ocenia się, że wartość ta może być nieco zawyżona.

Sekcja F – Budownictwo	79
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	81
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	12
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	8
Sekcja J – Informacja i komunikacja	4
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	12
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	15
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	12
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	10
Sekcja P – Edukacja	18
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	15
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6
Sekcja S – Pozostała działalność usługowa Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	25
Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne	0
Suma	404

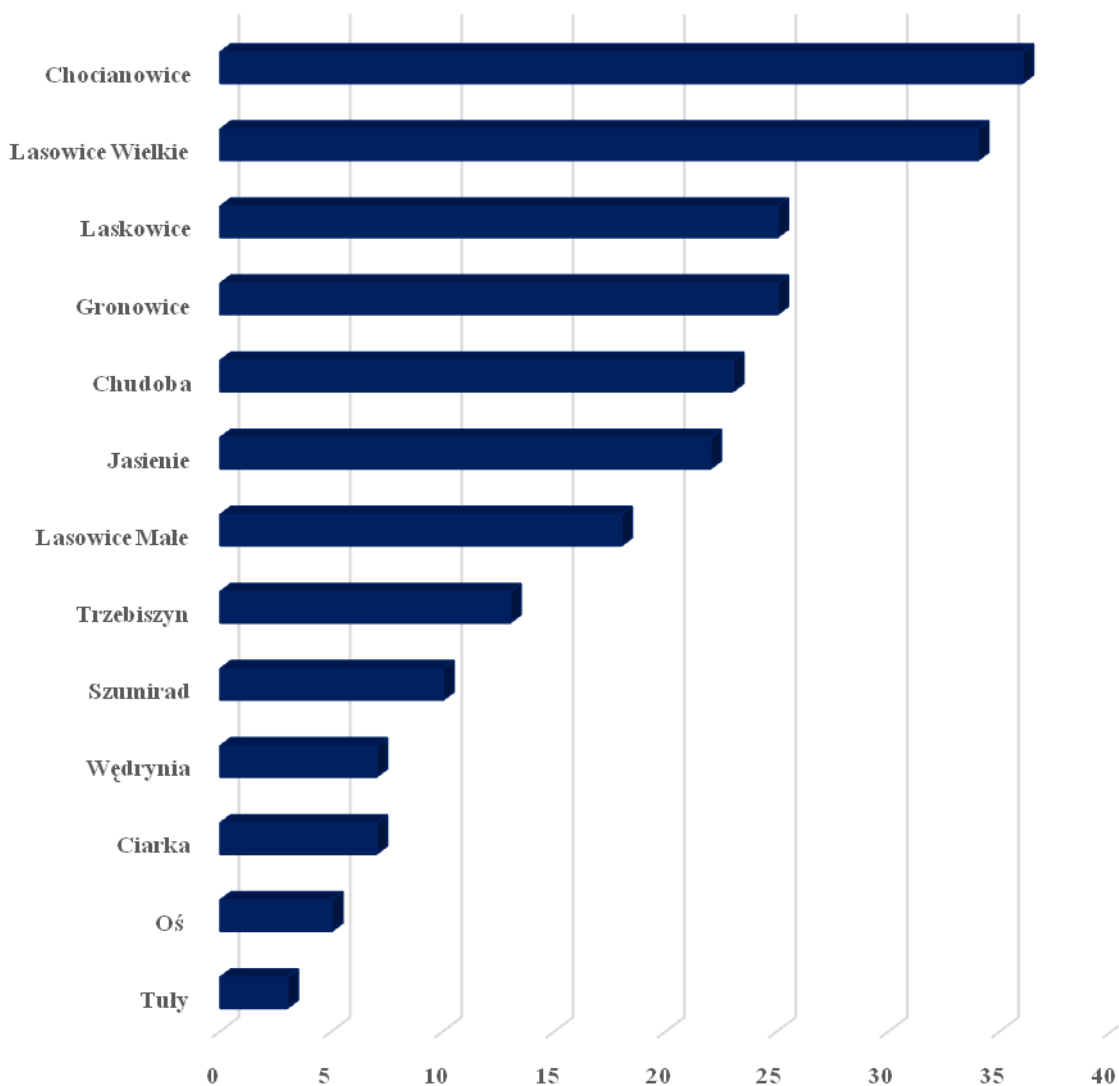
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Wśród podmiotów gospodarczych dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których liczba według:

- Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (dalej: CEIDG) wynosi 228, co stanowi 56,4% ogólnej liczby podmiotów;
- Głównego Urzędu Statystycznego wynosi 314, co stanowi 77,7% ogólnej liczby podmiotów.

Jako bardziej rzeczywiste ocenia się dane CEIDG, bowiem są one odstępne według stanu na kwiecień 2015 r., podczas gdy dane GUS odzwierciedlają stan na koniec 2013 r. Pod względem liczby podmiotów wpisanych do CEIDG najsilniejszą pozycję utrzymują wsie Chocianowice; Lasowice Wielkie; Laskowice; Gronowice; Jasienie oraz Chudoba, na terenie których zarejestrowanych jest 72,4% podmiotów wpisanych do CEIDG z terenu gminy. Osoby fizyczne wpisane do CEIDG trudnią się przede wszystkim handlem i usługami (w tym działalności profesjonalną), budownictwem oraz działalnością rolniczą.

Wykres 4 Liczba podmiotów wpisanych do Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczejw poszczególnych wsiach (2013 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie, *Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej*, Ministerstwo Gospodarki, <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg.cms.engine/>.

Tabela 17 Liczba podmiotów wpisanych do Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej i dominujące działalności (2013 r.)

Sołectwo	Liczba podmiotów w CEIDG	rolnicza	turystyczna	przetwórstwo drzewne	przetwórstwo przemysłowe	budownictwo	handel i usługi
Chocianowice	36	X				X	X
Chudoba	23	X		X		X	X
Ciarka	7	X					X
Gronowice	25	X				X	X
Laskowice	25	X		X	X	X	X
Lasowice Małe	18	X				X	X
Lasowice Wielkie	34	X		X		X	X
Jasienie	22	X					X
Oś	5			X		X	
Szumirad	10					X	X
Tuły	3				X		X
Trzebiszyn	13						X
Wędrynia	7	X					
Suma	228						

Źródło: Opracowanie własne na podstawie, *Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej*, Ministerstwo Gospodarki, <https://prod.ceidg.gov.pl/ceidg.cms.engine/>.

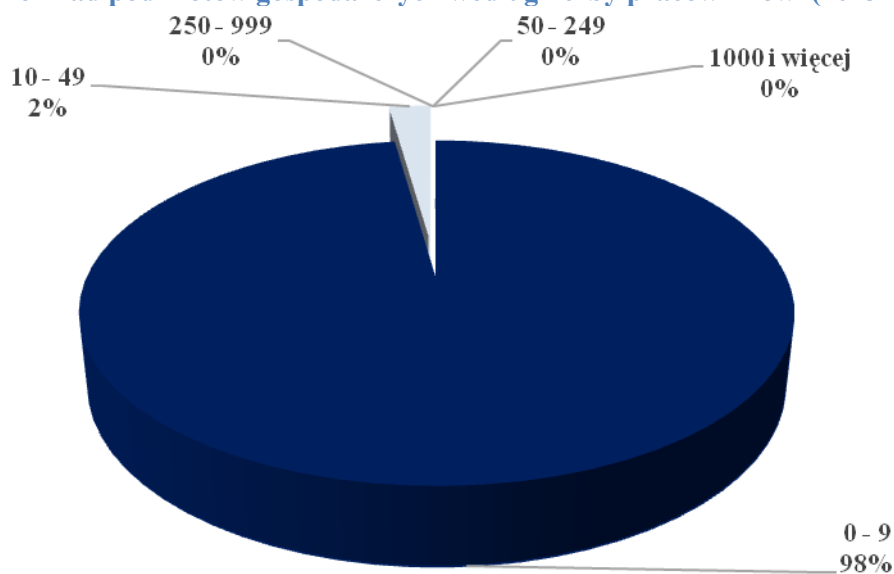
Według danych Ministerstwa Sprawiedliwości, do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego wpisanych jest 19 podmiotów zlokalizowanych na terenie gminy Lasowice Wielkiej¹⁴. Podmioty te działają w branżach związanych z gospodarką leśną, produkcją rolną i przetwórstwem rolno-spożywczym, produkcją konstrukcji metalowych, pośrednictwem pracy.

Tabela 18 Liczba przedsiębiorstw wpisanych do rejestr przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (2014 r.)

Sołectwo	Liczba podmiotów w KRS [szt.]
Chocianowice	2
Chudoba	2
Ciarka	0
Gronowice	1
Laskowice	1
Lasowice Małe	4
Lasowice Wielkie	5
Jasienie	1
Oś	0
Szumirad	0
Tuły	1
Trzebiszyn	2
Wędrynia	0
Suma	19

Źródło: Opracowanie własne, *Krajowy Rejestr Sądowy*, Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://ems.ms.gov.pl/krs/>.

Tabela 19 Rozkład podmiotów gospodarczych według liczby pracowników (2013 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

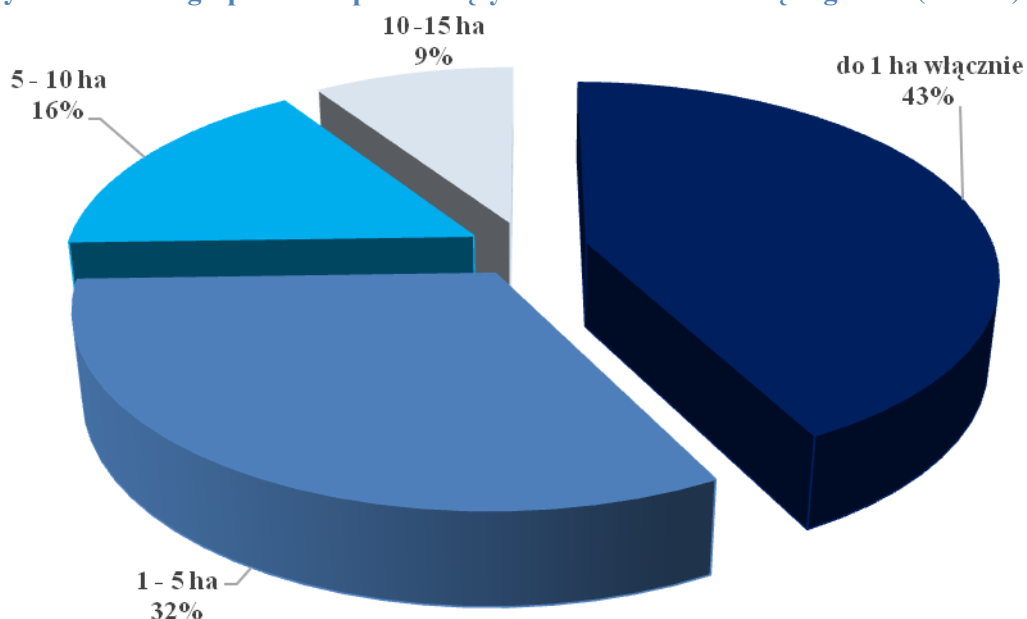
¹⁴Krajowy Rejestr Sądowy, Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://ems.ms.gov.pl/krs/>.

Pod względem wielkości, dominują przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (mikroprzedsiębiorstwa), które stanowią 97,7%. Pozostałe 2,3% to podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób (małe przedsiębiorstwa).

3.2. Rolnictwo

Liczba gospodarstw rolnych działających na terenie gminy Lasowice Wielkie wynosi 408 szt. W strukturze gruntów dominują gospodarstwa bardzo małe lub małe. 67,6% ogółu gospodarstw posiada ciągnik rolniczy, a łączna liczba ciągników wynosi 588.

Wykres 5 Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie (2013 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

W gospodarstwach dominuje uprawa zbóż, zarówno pod względem liczby gospodarstw, jak i powierzchni zasiewów. Znaczna część powierzchni zasiewów przeznaczana jest na uprawy przemysłowe oraz rzepaku.

Tabela 20 Powierzchnia zasiewów wg rodzaju gospodarstwa (2013 r.)

Rodzaj zasiewów	Wartość [ha]
ogółem	5 240,6
zboża razem	3 950,3
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	3 728,8
pszenica ozima	811,1
pszenica jara	78,96
żyto	154,2
jęczmień ozimy	283,2
jęczmień jary	1 274,6

owies	101,48
pszenżyto ozime	506,7
pszenżyto jare	52,4
mieszanki zbożowe ozime	62,3
mieszanki zbożowe jare	404,0
kukurydza na ziarno	209,4
ziemniaki	219,7
uprawy przemysłowe	802,1
buraki cukrowe	54,9
rzepak i rzepik razem	747,6
strączkowe jadalne na ziarno razem	75,5
warzywa gruntowe	10,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Tabela 21 Liczba gospodarstw wg rodzaju zasiewów (2013 r.)

Rodzaj zasiewu	Powierzchnia [ha]
zboża razem	349
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	347
ziemniaki	134
uprawy przemysłowe	90
buraki cukrowe	21
rzepak i rzepik razem	76
strączkowe jadalne na ziarno razem	5
warzywa gruntowe	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Na terenie gminy dominuje hodowla trzody chlewnej oraz chów drobiu.

Tabela 22 Hodowla zwierząt w gminie Lasowice Wielkie (2013 r.)

Pogłowie zwierząt	Liczba [szt.]
bydło razem	1693
trzoda chlewna razem	15180
konie	56
drób ogółem razem	10362

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

3.3. Turystyka

Przez gminę przebiega szlak im. J. Jeziorowskiego rozpoczynający się w Kluczborku do położonej na terenie gminy Lasowice Wielkie Chudoby. Na trasie szlaku znajduje się m.in. Szumirad wraz pozostałościami dawnego ośrodka przemysłowego. Na terenie gminy zlokalizowana jest także jedna wieś tematyczna – Chudoba – Wioska Dekarzy.

Na terenie gminy wytyczono następujące trasy rowerowe, ich wyznaczenie i oznaczenie będzie stanowiło jedno z wyzwań rozwojowych i płaszczyzn zewnętrznej współpracy dla Gminy Lasowice Wielkie¹⁵:

- pierwszorzędne (główne):
 - niebieski: kierunek Poznań - Chocianowice - Lasowice Małe – Gronowice – kierunek Gliwice;
 - zielony: Jelcz-Laskowice - Laskowice - kierunek Tarnowskie Góry;
 - czerwony: Kluczbork - Chocianowice - Lasowice Małe - Lasowice Wielkie - Szumirad - kierunek Zawiercie;
 - żółty: Szlak Drewnianego Budownictwa Sakralnego: start Opole Bierkowice - [km 11] Czarnowąsy - [km 20] Dobrzeń Wielki - [km 33] Kolanowice - [km 49] Laskowice - [km 54] Bierdzany - [km 65] - Lasowice Wielkie - [km 70] Lasowice Małe - [km 74] Chocianowice - [km 81] Stare Olesno - [km 86] Olesno - [km 94] – Wędrynia;
- drugorzędne:
 - żółty: Kluczbork - Jasienie (Przysiółek Wawrzyńcowskie) - Oś - Tuły - Laskowice;
 - czarny: Chocianowice - Gronowice - Wędrynia - Chudoba - Lasowice Wielkie - Oś;
 - niebieski: Bąków (Ośrodek Turystyczno-Wypoczynkowy) - (Chocianowice) - Bąków;
 - zielony: Bażany - Jasienie - Lasowice Małe;
 - zielony: Stare Olesno - Wędrynia - Chudoba - Olesno.

Do atrakcji turystycznych zalicza się także:

- leśną ścieżkę edukacyjną w Lasowicach Małych;
- ścieżkę edukacyjną w Szumiradzie;
- ścieżka edukacyjna „Pokrycia dachowe” i „Konstrukcje dachowe” w Chudobie.

Na terenie gminy funkcjonują następujące obiekty bazy noclegowej:

- gospodarstwo agroturystyczne Eko-Land w Laskowicach;
- gospodarstwo agroturystyczne Nina w Tułach;
- gospodarstwo agroturystyczne Zagroda Leśna w Chocianowicach;
- gospodarstwo agroturystyczne Heleny i Huberta Brzózka w Chocianowicach;
- gospodarstwo agroturystyczne „Karczma Myśliwska” – pokoje gościnne w Szumiradzie.

Główny Urząd Statystyczny nie dysponuje danymi związanymi z obsługą ruchu turystycznego. Ocenia się, że większość osób przybywających na teren gminy, to odwiedzający jednodniowi, którzy nie nocują w obiektach zakwaterowania zbiorowego ani w kwaterach prywatnych w odwiedzanym miejscu.

Wgminach powiatu kluczborskiego, również w gminie Lasowice Wielkie obserwuje się zjawisko tzw. turystyki sentymentalnej. Rokrocznie region odwiedzany jest przez niemieckich

¹⁵Zasoby informacyjne, Portal Lasowice.eu, www.lasowice.eu

turystów odwiedzających rodzinne strony. Efektem uwarunkowań historycznych są międzygminne umowy partnerskie, w ramach których realizowane są projekty wymiany kulturalnej, artystycznej, czy sportowej.

3.4. Kluczowe wnioski

1. W strukturze przedsiębiorstw dominują podmioty gospodarcze zarejestrowane w sekcji F – budownictwo i sekcji G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle.
2. Struktura agrarna jest rozproszona, co oznacza iż produkcja gospodarstw rolnych w dużej części zaspokaja potrzeby własne.
3. Gminę cechuje bardzo duży potencjał do rozwoju turystyki aktywnej, o czym świadczy możliwość wyznaczenia i oznaczenia nowych szlaków rowerowych. Działania te będą wymagały ponadlokalnego współdziałania.

4. Infrastruktura techniczna

4.1. Mieszkalnictwo

Zabudowa na terenie gminy Lasowice Wielkie jest w zasadzie jednorodna. Dominuje zabudowa zagrodowa i budynki jednorodzinne w ogrodach. W zabudowie jednorodzinnej występuje także zabudowa usługowa lub usługowo – mieszkaniowa nieuciążliwa dla środowiska.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 1 677 budynków mieszkalnych i 1 872 mieszkań. Łączna liczba izb wynosi 9 317, a powierzchnia użytkowa 191 250 m². Ponadto:

- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2013 r. wynosi ~ 102,2 m²;
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę wynosi ~ 27,5 m²;
- średnia liczba izb w mieszkaniu wynosi ~ 5,0;
- mieszkania na 1000 mieszkańców wynoszą ~ 268,8 szt.

Wartości te wskazują iż na terenie gminy przeważa zabudowa jednorodzinna właściwa dla obszarów wiejskich i typowa dla tradycyjnych układów osadniczych rozbudowywanych wraz ze wzrostem liczby członków wielopokoleniowych rodzin. W zasobach mieszkaniowych w gminie przeważają obiekty wybudowane przez 1970 r., które charakteryzuje niezadowolający stan techniczny, brakiem centralnego ogrzewania oraz niskim stopniem termomodernizacji¹⁶.

Tabela 23 Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje (2013 r.)

Typ instalacji	Liczba mieszkań wyposażonych [szt.]	% mieszkań wyposażonych
wodociąg	1780	95,1%
ustęp splukiwany	1769	94,5%
łazienka	1662	88,8%
centralne ogrzewanie	1320	70,5%
gaz sieciowy	0	0,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Na komunalny zasób gminny składają się 19 mieszkań o łącznej powierzchni 927 m², w tym 9 mieszkań socjalnych o łącznej powierzchni 294 m².

4.2. Sieć komunikacyjna

Powiązania Gminy z układem zewnętrznym wyznaczają:

- drogi krajowe:

¹⁶Projekt założeń do Planu zaopatrzenia w Ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Lasowice Wielkie na Lata 2010-2020, Konsorcjum Energia Consulting i Gmina Lasowice Wielkie, Lasowice Wielkie 2010.

- Nr 45 relacji Chałupki - Racibórz - Opole –Kluczbork - Wieluń – Złoczew – przebiega przez miejscowości Jasienie, Trzebiszyn oraz zachodnie krańce Lasowic Wielkich;
- Nr 11 relacji Kołobrzeg – Koszalin – Poła – Poznań – Ostrów Wielkopolski – Kluczbork – Katowice – przebiega przez północno-wschodnie rubieże gminy (na odcinku około 4,3 km);
- droga wojewódzka:
 - Nr 494 relacji Bierdzany – Olesno – Częstochowa – przebiega przez miejscowości Szumirad – Chudoba – Wędrynia;
- drogi powiatowe:
 - droga powiatowa Nr 1316 O Kluczbork – Ciarka – DK-11 – przebiega przez miejscowości Chocianowice i Ciarka;
 - droga powiatowa Nr 1317 O Kuniów – Szumirad przebiega przez miejscowości Lasowice Małe, Lasowice Wielkie, Szumirad;
 - droga powiatowa Nr 1319 O Ligota Dolna – Bogacica - Jasienie przebiega przez miejscowość Jasienie;
 - droga powiatowa Nr 1326 O Stare Olesno – Jasienie przebiega przez miejscowości Gronowice, Lasowice Małe, Jasienie;
 - droga powiatowa Nr 1327 O Gronowice – Ciarka przebiega przez miejscowości Gronowice, Ciarka;
 - droga powiatowa Nr 1328 O Lasowice Małe – Bąków przebiega przez miejscowości Lasowice Małe, Chocianowice;
 - droga powiatowa Nr 1329 O Oś – DK – 45 przebiega przez miejscowość Oś;
 - droga powiatowa Nr 1330 O Chudoba – Zagwiździe przebiega przez miejscowości Chudoba, Lasowice Wielkie, Tuły;
 - droga powiatowa Nr 1333 O Tuły – DK – 45 przebiega przez miejscowości Tuły, Laskowice;
 - droga powiatowa Nr 1340 O Stare Budkowice – Bierdzany przebiega przez miejscowość Laskowice;
 - droga powiatowa Nr 1331 O DP 1330 O – Chudoba – DW 494 przebiega przez miejscowość Chudoba;

Długość dróg gminnych wynosi 49,4 km. Wśród dróg gminnych, które wymagają modernizacji wyróżnia się na drogi zlokalizowane w miejscowościach: Jasienie, Oś, Tuły, Chudoba, Wędrynia, Gronowice, Chocianowice. Uzupełnienie systemu drogowego są drogi wewnętrzne stanowiące dojazd do gospodarstw domowych, podmiotów gospodarczych, instytucji publicznych i innych. Na terenie gminy ważnym elementem systemu transportowego są drogi transportu rolnego, których stan technicznych nie jest zadowalający.

Tabela 24 Długość dróg [km]

Lasowice Wielkie	Długość dróg [km]				
	ogółem	krajowych	wojewódzkich	powiatowych	gminnych
	151,69	14,99	11,80	75,50	49,40
	100,0%	9,9%	7,8%	49,8%	32,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Pod względem transportu autobusowego, Gmina Lasowice Wielkie jest słabo skomunikowana z ośrodkiem lokalnym (Kluczbork) oraz z ośrodkiem regionalnym (Opole). Najlepiej skomunikowane miejscowości to Lasowice Wielkie, Trzebiszyn oraz Jasienie, które są zlokalizowane bezpośrednio przy drodze krajowej DK nr 45:

- do Kluczborka (przez Jasienie) – 40 połączeń – częstotliwość połączeń ~ dwa na godzinę; średni czas dojazdu ~ 15 min. (między godziną 05:00 a 23:00);
- do Opola (przez Trzebiszyn) – 32 połączenia – częstotliwość połączeń ~ 1,5 na godzinę; średni czas dojazdu ~ 50 min. (między godziną 05:00 a 22:00).

Pozostałe miejscowości, położone w oddaleniu od głównych tras komunikacji autobusowej, praktycznie nie są skomunikowane.

Uzupełnienie układu komunikacyjnego na terenie gminy stanowią linie kolejowe:

- nr 175 Fosowskie–Kluczbork;
- nr 143 Kalety – Wrocław;
- nr 293 Jełowa–Kluczbork.

Wśród w/w linii aktualnie czynna jest tylko jedna linia kolejowa niezelektryzowana, tj. Kluczbork – Opole. Połączenia kolejowe na tej właśnie trasie przebiegają przez wsie Tuły i Laskowice i są realizowane codziennie w mniej więcej w dwu i pół godzinnych odstępach, między godziną 6:00 i 18:00.

4.3. Gospodarka wodno-ściekowa

Gmina Lasowice Wielkie jest zaopatrywana w wodę z ujęcia w Chocianowicach. Ujęcie wody stanowią trzy studnie wiercone. Woda ujmowana jest z poziomów wodonośnych utworów czwartorzędowych i poddawana procesowi odżelazienia na filtrach stacji uzdatniania wody. Przepustowość stacji uzdatniania wody wynosi 890m³/d. Mieszkańcy gminy zaopatrywani są w wodę z wodociągu gminnego. Wodociąg przechodzący przez Gronowice, Laskowice Małe, Jasienie, Laskowice Wielkie, Chudobę, Wędrynię tworzy układ pierścieniowy. Sieci rozdzielcze są

wymienione na rurociągi z tworzyw sztucznych. Z sieci wodociągowej korzysta 100% mieszkańców gminy.

Tabela 25 Parametry systemu zaopatrzenia w wodę

Parametr	Wartość
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	85,7
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych [szt.]	1559
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam ³]	131,5
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [os.]	6 963

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Na terenie gminy Lasowice Wielkie występują grupowe układy kanalizacji sanitarnej we wsi Chocianowice z odprowadzaniem ścieków do oczyszczalni w Kluczborku oraz Chudoba, Wędrynia, Trzebiszyn i Tuły z odprowadzaniem ścieków do oczyszczalni „Trzebiszyn”¹⁷. W najbliższych latach do zlewni „Trzebiszyn” planowane jest podłączenie wsi Laskowice, Jasienie, Lasowice Małe, Gronowice, Ciarka i Szumirad. We wsiach Jasienie, Lasowice Małe, Gronowice i Ciarka planuje się układ kanalizacji sanitarnej wysokociśnieniowej, natomiast dla wsi Laskowice zakłada się budowę kanalizacji w układzie grawitacyjno-ciśnieniowym.

Odbiornikiem ścieków komunalnych jest przebudowana oczyszczalnia ścieków w Trzebiszynie. Na oczyszczalnię odprowadzane są ścieki z zabudowy mieszkaniowej we wsi Laskowice Wielkie, wsi Tuły, Chudoba, Wędrynia oraz Trzebiszyn. Skanalizowana jest również wieś Chocianowice (oczyszczalnia Ligota Dolna). Dla pozostałych wsi, przy dużych odległościach od budowanego systemu kanalizacji gminy i niewielkich ilościach ścieków (mała liczba mieszkańców) do przetransportowania, nie został przyjęty przez gminę sposób kanalizowania tych terenów. Ścieki komunalne z gospodarstw domowych odprowadzane są do osadników okresowo opróżnianych. Odbiornikiem wód opadowych i roztopowych jest zlewnia rzeki Stobrawy, jej dopływy: rzeki Budkowiczanka i Bogacica oraz liczne cieki i rowy melioracyjne. Kanały kanalizacji deszczowej występują fragmentarycznie w zlewni rzeki Budkowiczanki¹⁸. Z sieci kanalizacyjnej korzysta 47,8% mieszkańców gminy.

Tabela 26 Parametry systemu oczyszczania ścieków

Parametr	Wartość
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	22,6

¹⁷Konceptcja programowa gospodarki ściekowej „NEUSTEIN” s.c. Krystyna i Andrzej Neustein Biuro Projektów Wodociągów i Kanalizacji, Opole 2014 r.

¹⁸Zasoby informacyjne Gminy Lasowice Wielkie, www.lasowicewielkie.pl.

połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	446
ścieki odprowadzone [dam ³]	38,0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [os.]	3 328

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

4.4. Gospodarka odpadami

Gmina Lasowice Wielkie należy do Północnego Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi Województwa Opolskiego. W 2013 r. zmieszane odpady komunalne, pozostałości z sortowania oraz odpady zielone kierowane były do instalacji do segregacji odpadów zlokalizowanej na terenie składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Świerczu, wyznaczonej jako instalacja przewidziana do zastępczej obsługi Północnego Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi.

W dniu 20.12.2013 r. Sejmik Województwa Opolskiego podjął uchwałę Nr XXXVII/442/2013 zmieniającą uchwałę Nr XX/272/2012 z dnia 28 sierpnia 2012 r. w sprawie wykonania „Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2012-2017”, w wyniku której instalacja w Gotartowie uzyskała status Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych dla gmin z Północnego Regionu Gospodarki Odpadami. W związku z powyższym zmieszane odpady komunalne oraz pozostałości z sortowania i odpady zielone są aktualnie dostarczane do Instalacji MBP zlokalizowanej na terenie Miejskiego składowiska w Gotartowie.

Wszystkie nieruchomości z terenu Gminy Lasowice Wielkie (nieruchomości zamieszkałe i niezamieszkałe) od 01.07.2013 r. zostały objęte systemem odbioru i zagospodarowania odpadów. Ponadto większość właścicieli nieruchomości Gminy Lasowice Wielkie posiada własne kompostowniki, a więc kompostuje odpady zielone. Mieszkańcy, którzy nie posiadają własnych kompostowników mają możliwość oddania takich odpadów do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, który zlokalizowany jest w miejscowości Trzebiszyn.

W roku 2014 wytworzono następujące ilości odpadów na terenie Gminy Lasowice Wielkie 1016,5 Mg odpadów, co stanowiło wzrost o 21,6% w stosunku do roku 2013 r.

Tabela 27 Odpady wytworzone

Opadu	2013	2014
niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	673,6	766,7
papier i tektura (opakowania z papieru i tektury)	34,2	41,6
tworzywa sztuczne (opakowania z tworzyw sztucznych)	44,8	54,3
szkło (opakowania ze szkła)	57,7	72,9
odpady wielkogabarytowe	2,2	24,6
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	11,3	2,6
zużyte opony	11,2	14,7
odpady budowlane i rozbiórkowe	1,1	39,1
Suma	836,0	1016,5

Źródło: *Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi Gminy Lasowice Wielkie rok 2013, Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi Gminy Lasowice Wielkie rok 2014*, Gmina Lasowice Wielkie, <http://bip.lasowicewielkie.pl/?c=mdTresc-cmPokaz-553>.

4.5. Infrastruktura energetyczna

Przez teren gminy Laskowice Wielkie przechodzą trasy napowietrznych linii wysokiego napięcia:

- jednorotorowej linii 110kV relacji GPZ Bierdzany – GPZ Kuniów;
- jednorotorowej linii 110kV relacji GPZ Kluczbork – GPZ Olesno.

Linie te są elementami systemu sieci rozdzielczej 110kV i nie biorą bezpośredniego udziału w gospodarce energetycznej gminy. Bezpośrednią obsługę odbiorców gminy zapewnia system sieci elektroenergetycznej średniego i niskiego napięcia, zasilany ze stacji 110/15kV GPZ Bierdzany, GPZ Kuniów i GPZ Kluczbork, zlokalizowanych poza terenem gminy.

System sieci średniego i niskiego napięcia tworzą napowietrzne linie zasilające 15kV i 0,4kV, oraz stacje transformatorowe 15/0,4kV, głównie w wykonaniu słupowym a także murowane i wieżowe. Linie i urządzenia sieci elektroenergetycznych stanowią własność firmy Energia Pro Koncern Energetyczny S.A., Oddział w Opolu¹⁹.

Gmina Lasowice Wielkie nie jest zgazyfikowana. Przez teren gminy przebiegają dwa gazociągi wysokiego ciśnienia. Gmina Lasowice Wielkie nie posiada na swoim terenie systemu sieci ciepłowniczej.

Na terenie gminy Lasowice Wielkie istnieje potencjał w zakresie energetyki odnawialnej:

- energia geotermalna;
- energia wód podskórnych;
- energia słoneczna;
- energia biomasy.

Energetyczne wykorzystanie energii geotermalnej jest teoretycznie możliwe, gdyż wody termalne na głębokościach możliwych do eksploatacji temperaturę powyżej 90° C (na głębokościach 1 000-2 200 m)²⁰. Wody te mogą być wykorzystywane do hodowli ryb i celów rekreacyjnych (baseny, pływalnie). Jednakże koszt inwestycji polegającej na wykonaniu odwiertów eksploatacyjnych wraz z urządzeniami do ich obsługi jest wysoki. Ponadto zasadność do wykorzystania energii geotermalnej obniża brak systemu przesyłu energii cieplnej.

¹⁹ Tamże.

²⁰ *Projekt założeń do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Lasowice Wielkie na lata 2010-2020*, Konsorcjum Energia Consulting i Gmina Lasowice Wielkie, Lasowice Wielkie 2010.

Możliwe jest także wykorzystanie energii wód podskórnych i ciepła ziemi poprzez eksploatację instalacji pomp ciepłych, które mogą znaleźć zastosowanie w domachjednorodzinnych w terenach o rozproszonej zabudowie.

Aktualnie na obszarze gminy Lasowice Wielkie funkcjonują nieliczne instalacje dopozyskiwania energii słonecznej²¹. Z punktu widzenia bilansu energetycznego np. gminy, zastosowanie pojedynczych, małych układów tego rodzaju nie ma znaczenia²².

Ponadto na terenie gminy Lasowice Wielkie występuje pewna ilość ziemi odłogowanej możliwej do zagospodarowania pod plantacje energetyczne tj. 320-400 ha terenów podmokłych, na których można uprawiać m.in. wierzbę energetyczną²³.

4.6. Kluczowe wnioski

1. Infrastrukturę techniczną, mimo prowadzonych działań modernizacyjnych, wciąż cechują pewne niedostatki. Wniosek ten dotyczy głównie infrastruktury wodno-ściekowej oraz drogowej.
2. Na terenie gminy Lasowice Wielkie istnieje potencjał w zakresie energetyki odnawialnej, w tym geotermalnej; wód podskórnych; słonecznej i biomasy. Zasadne jest podjęcie działań zmierzających do potwierdzenia i wykorzystania rzeczywistych możliwości.

²¹ Tamże.

²² Tamże.

²³ Tamże.

5. Infrastruktura społeczna

5.1. Infrastruktura edukacyjna

Na terenie gminy Lasowice Wielkie znajduje się dwa Zespoły Szkolno-Gimnazjalno-Przedszkolne, jeden w Lasowicach Wielkich, drugi w miejscowości Chocianowice. Do Zespołów tych należą:

- przedszkola samorządowe:
 - Przedszkole Samorządowe Chocianowice;
 - Przedszkole Samorządowe Gronowice;
 - Przedszkole Samorządowe Jasienie;
 - Przedszkole Samorządowe w Chudobie;
 - Przedszkole Samorządowe w Laskowicach;
 - Przedszkole Samorządowe w Lasowicach Wielkich;
- szkoły podstawowe:
 - Szkoła Podstawowa Chocianowice;
 - Szkoła Podstawowa Gronowice;
 - Szkoła Podstawowa w Jasienie;
 - Szkoła Podstawowa w Chudobie;
 - Szkoła Podstawowa w Laskowicach;
 - Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Lasowicach Wielkich;
- gimnazja:
 - Publiczne Gimnazjum im. Jadwigi Śląskiej w Chocianowicach;
 - Publiczne Gimnazjum im. Jacka Odrowąża w Lasowicach Wielkich²⁴.

Tabela 28 Liczba dzieci w przedszkolach samorządowych

Przedszkola Samorządowe	2010 [os.]	2014 [os.]
Chudoba	25	35
Laskowice	17	16
Lasowice Wielkie	32	33
Chocianowice	42	35
Gronowice	15	20
Jasienie	24	17
Suma	155	156

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe w placówkach edukacyjnych Gminy Lasowice Wielkie*.

²⁴ Tamże.

Tabela 29 Liczba uczniów w szkołach podstawowych

Szkoły podstawowe	2010 [os.]	2014 [os.]
Chudoba	57	33
Laskowice	59	39
Lasowice Wielkie	37	56
Chocianowice	101	83
Gronowice	44	31
Jasienie	32	47
Suma	330	289

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe w placówkach edukacyjnych Gminy Lasowice Wielkie*.

Tabela 30 Liczba uczniów w gimnazjach

Gimnazjum	2010	2014
Lasowice Wielkie	118	73
Chocianowice	113	103
Suma	231	176

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe w placówkach edukacyjnych Gminy Lasowice Wielkie*.

Liczba uczniów placówek kształcenia podstawowego i gimnazjalnego znajduje się w trendzie malejącym. Ponadto porównując liczbę dzieci w przedszkolach do liczby dzieci w szkołach podstawowych, stwierdza się, że tylko część dzieci objętych jest procesem edukacji przedszkolnej. Dane te znajdują swoje odzwierciedlenie w statystyka GUS, według których 73,8% dzieci w wieku 3-6 lat uczęszcza do przedszkoli (średnia dla powiatu to 80,2% a dla województwa 81,5%).

Szkoły oprócz realizacji programu nauczania przewidzianego dla danego poziomu edukacyjnego realizują projekty unijne, współpracują z wieloma instytucjami, posiadają pracownie komputerowe z dostępem do Internetu. Wszystkie szkoły podstawowe z terenu gminy Lasowice Wielkie zakwalifikowały się do udziału w projekcie pn. *Fascynujący świat nauki i technologii*. Głównym celem projektu jest wyrównywanie szans oraz podniesienie jakości nauczania ukierunkowane na kształcenie i rozwijanie kluczowych kompetencji uczniów szkół podstawowych z terenu województwa opolskiego poprzez badania i zajęcia dodatkowe. Zajęcia te odbywają się w pracowniach eksperymentalno-doświadczalnych Regionalnego Centrum Rozwoju Edukacji w Opolu, w instytucjach kultury i gospodarstwach edukacyjnych oraz w ośrodkach akademickich²⁵.

Większość placówek edukacyjnych zgłosiła potrzeby inwestycyjne:

- przedszkola samorządowe:
 - budowa placu zabaw dla przedszkolaków;
 - modernizacja sanitariatów;

²⁵Zasoby informacyjne Gminy Lasowice Wielkie, Gmina Lasowice Wielkie, www.lasowicewielkie.pl.

- zakup komputera, pomocy dydaktycznych;
- utworzenie dostępu do Internetu;
- szkoły podstawowe:
 - budowa sali gimnastycznej;
 - modernizacja boiska szkolnego.;
 - zakup tablic i zestawów multimedialnych, książek do biblioteki szkolnej, komputerów;
 - zakup materacy, koszy, piłek, sprzętu do siatkówki na boisko szkolne;
 - uzupełnianie na bieżąco brakującego lub zniszczonego sprzętu;
 - budowa sali gimnastycznej pow. 513 m²;
- gimnazja:
 - budowa auli o wymiarach 20x10x4 m, w której odbywać będą się apele i przedstawienia szkolne;
 - budowa basenu o wymiarach 12,5x25 m, głębokości 1,4 m do 1,8 m wraz z zapleczem;
 - zakup zestawów multimedialnych i innych elektronicznych pomocy dydaktycznych - laptopy, tablety;
 - zakup zestawu nagłaśniającego, kotary grodzącej salę sportową, rozbudowa trybun;
 - zakup profesjonalnego zestawu monitorującego obiektu szkolne;
 - bieżąca wymiana sprzętu sportowego;

Większość pałówek edukacyjnych zgłosiła potrzeby w zakresie szkoleń:

- szkolenia w zakresie neurodydaktyki i emisji głosu;
- szkolenie w zakresie komunikacji interpersonalnej;
- szkolenie w zakresie oceniania kształtującego;
- szkolenia w zakresie nowych technologii;
- szkolenia w zakresie doskonalenia pracy zespołów nauczycielskich;
- szkolenia w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej z terapią zajęciową;
- szkolenia w zakresie mediacji;
- szkolenia w zakresie wczesnego wspomaganiania dzieci z zaburzeniami rozwoju;
- szkolenia w zakresie kontroli zewnętrznej i audytu wewnętrznego.

5.2. Infrastruktura sportowa

Do głównej infrastruktury sportowej należy zaliczyć²⁶:

- Centrum Sportowe w Gronowicach – posiadające pełnowymiarowe boisko trawiaste i boisko wielofunkcyjne o nawierzchni z trawy sztucznej;

²⁶ Tamże.

- pełnowymiarową salę gimnastyczną przy Zespole Gimnazjalno-Szkolno-Przedszkolnym w Chocianowicach;
- pełnowymiarowe boisko trawiaste w Chocianowicach;
- boisko ORLIK 2012 przy Zespole Gimnazjalno-Szkolno-Przedszkolnym w Lasowicach Wielkich wraz z pełnowymiarowym boiskiem trawiastym (wymagającym modernizacji);
- boiska sportowe w miejscowościach: Chocianowice, Jasienie, Laskowice, Lasowice Wielkie, Lasowice Małe, Wędrynia;
- sale gimnastyczne przy szkołach w: Laskowicach, Jasieniach, Lasowicach Wielkich.

W gminie wyróżnia się:

- działalność futbolowa w Ludowych Zespołach Sportowych: LZS Gronowice, LZS Lasowice Wielkie i LZS Chocianowice; rozgrywane są mecze towarzyskie, charytatywne czy turnieje piłki nożnej;
- organizacja różnego rodzaju imprez sportowych i turystycznych z okazji okolicznościowych wydarzeń w gminie, takich jak: dożynki, festyny czy zawody strażackie;
- imprezy cykliczne np. Moto Piknik w Lasowicach Wielkich.

5.3. Infrastruktura kultury

Na terenie gminy funkcjonują:

- Lasowicki Dom Tolerancji i Kultury w Lasowicach Małych, powstały z inicjatywy proboszcza parafii ewangelicko-augsburskiej w Lasowicach Wielkich. Dom kieruje swoją działalność do dzieci i młodzieży, niezależnie od wyznania. Prowadzi na bieżąco zajęcia edukacyjne, organizuje imprezy kulturalne, sportowe, turystyczne, wypoczynkowe, itp.;
- Gminna Biblioteka Publiczna w Lasowicach Wielkich oraz Filia Biblioteki Gminnej w Laskowicach i Filia Biblioteki Publicznej w Chocianowicach; ogółem z bibliotek w roku 2013 skorzystało 420 czytelników;
- świetlice wiejskie w Chocianowicach, Laskowicach, Lasowicach Małych, Jasieniu, Trzebiszynie i Wędryni.

5.4. Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej

Na terenie gminy działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lasowicach Wielkich. oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Gmina Lasowice Wielkie jest małą gminą, na terenie której nie funkcjonują ośrodki leczenia odwykowego ani też poradnie terapii odwykowych. Tym samym działania prowadzone przez GKRPA są nakierunkowane przede wszystkim na profilaktykę pierwszorzędową.

Zasięg korzystania z pomocy społecznej rozumiany jako udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem. Wskaźnik ten dla lat 2010-2014

znajduje się w przedziale od 3,1 (2010 r.) do 4,1 (2012 r.), by w 2014 r. osiągnąć wartość 3,4. Wskaźnik ten jest rokrocznie niższy niż wartości obliczone dla powiatu (6,6) i województwa (6,4). W ramach udzielonych świadczeń dominują świadczenia na rzecz rodzin, których dochód na osobą znajduje się poniżej kryterium ustawowego (kryterium dochodowe).

Tabela 31 Zasięg korzystania z pomocy społecznej według kryterium dochodowego w latach 2010-2013

Jednostka terytorialna	poniżej kryterium dochodowego				powyżej kryterium dochodowego			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
województwo opolskie	4,0	3,8	4,2	4,4	2,4	2,3	1,8	2,0
powiat kluczborski	4,5	4,3	4,7	4,8	2,4	2,4	1,7	1,8
gmina Lasowice Wielkie	2,0	2,2	2,8	2,4	1,2	1,7	1,3	1,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Pomoc przyznawana jest głównie rodzinom, których dochód na osobę znajduje się poniżej kryterium dochodowego.

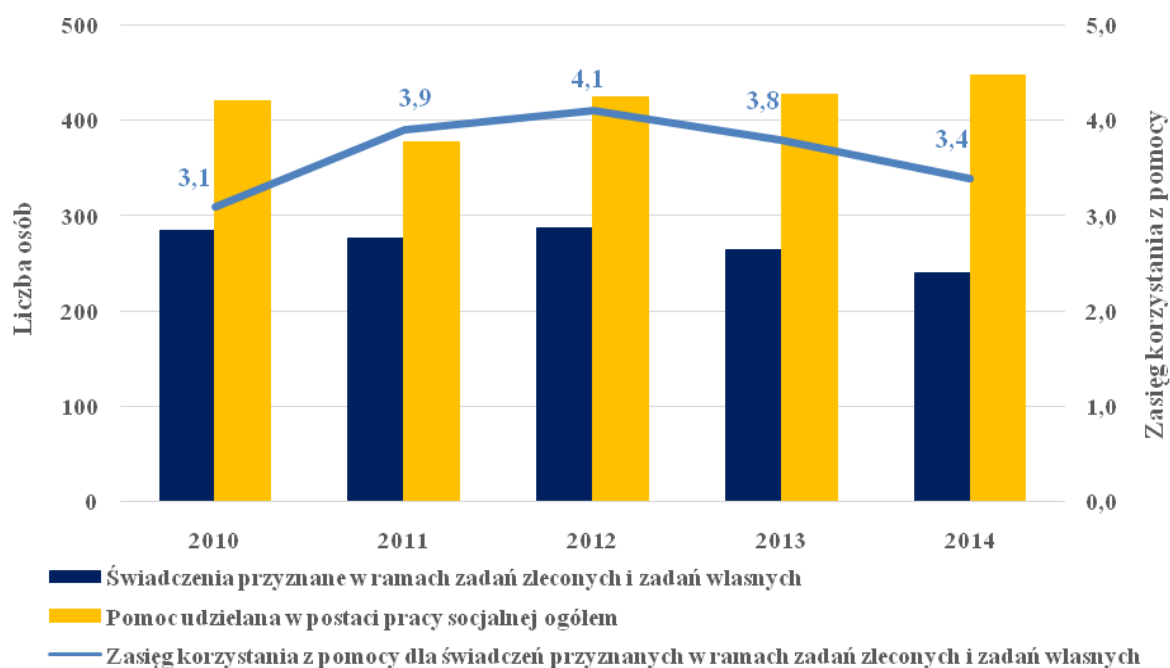
Rzeczywista liczba rodzin objętych świadczeniami przyznawanymi w ramach zadań zleconych i zadań własnych bez względu na formę i rodzaj świadczenia maleje od 2010 r. Natomiast liczba rodzin, którym udzielana jest pomoc w postaci pracy socjalnej wahała się w ostatnich pięciu latach, by w 2014 r. wynieść 165.

Tabela 32 Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną

Kategoria pomocy	Liczba rodzin				
	2010	2011	2012	2013	2014
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych	93	89	89	86	84
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej	172	138	147	147	165
Suma	265	227	236	233	249

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych: *Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lasowicach Wielkich*.

Wykres 6 Liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Najczęstsze przyczyny korzystania ze świadczeń to ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz bezradność - rodzina niepełna.

Tabela 33 Przyczyny korzystania ze świadczeń opieki społecznej

Przyczyny korzystania ze świadczeń opieki społecznej	2010	2014
ubóstwo	56	60
sieroctwo	1	0
bezdomność	1	3
potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność	7	21
wielodzietność	4	19
bezrobocie	42	46
niepełnosprawność	31	32
długotrwała lub ciężka choroba	39	28
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	16	21
bezradność - rodzina niepełna	8	20
bezradność - rodzina wielodzietna	8	3
alkoholizm	2	4
narkomania	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	2
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0
zdarzenie losowe	2	1

sytuacja kryzysowa	1	0
przemoc w rodzinie	0	1
brak umiejętności w przystosowaniu do życia	0	0
trudności w integracji osób	0	0
potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Lasowicach Wielkich.*

Na terenie gminy usługi ochrony zdrowia świadczą:

- NZOZ „BIOMED” w Lasowicach Wielkich;
- NZOZ „EM-MED” w Lasowicach Wielkich;
- NZOZ „LAS-MED.”, ambulatoryjna opieka w Lasowicach Małych;
- gabinet stomatologiczny.

Wskazane powyżej podmioty świadczą usługi podstawowej opieki zdrowotnej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. Na terenie gminy udzielono w 2013 r. 13,7 tys. porad lekarskich.

Na terenie gminy działa jedna apteka oraz jeden punkt apteczny²⁷.

Natomiast na podstawie danych Narodowego Funduszu Zdrowia (dalej: NFZ) stwierdza się, że na terenie gminy nie są świadczone usługi wysokospecjalistycznej opieki medycznej, a mieszkańcy są zmuszeni do wizyt oddalonych od miejsca zamieszkania²⁸. Najbliżej zlokalizowane jednostki ochrony zdrowia świadczące usługi specjalistyczne zlokalizowane są w Kluczborku i Oleśnie. W stolicy powiatu funkcjonuje Powiatowe Centrum Zdrowia w Kluczborku wyposażone w oddziały laryngologiczny, dziecięcy, chirurgii ogólnej, wewnętrzny, ginekologiczno-położniczy z pododdziałem noworodkowym oraz poradnie diabetologiczna; wad postawy; gastroenterologiczna; chirurgii ogólnej; chirurgii urazowo-ortopedycznej; ginekologiczna; profilaktyki chorób piersi; osteoporozy; laryngologiczna; terapii uzależnień i współuzależnienia od alkoholu oraz ośrodek rehabilitacji dla dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego i gabinet rehabilitacji, jak również pracownię densytometryczną i endoskopową.

Najdłuższy czas oczekiwania na wizytę w ramach dostępnych specjalizacji dotyczących pielęgniarstwa, opieki długoterminowej domowej; oddziału otorynolaryngologicznego; poradni położniczo-ginekologicznej; poradni rehabilitacyjnej i fizjoterapii; poradni neurologicznej; poradni neurologicznej i poradni gastroenterologicznej²⁹. Utrudniony dostęp identyfikuje się do lekarzy specjalistów w zakresie kardiologii czy onkologii oraz geriatry.

5.5. Bezpieczeństwo publiczne

²⁷ Apteki i punkty apteczne, Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

²⁸ *Ogólnopolski Informator o czasie oczekiwania na świadczenia medyczne*, Narodowy Fundusz Zdrowia, <http://kolejki.nfz.gov.pl/>.

²⁹ Tamże.

W gminie Lasowice Wielkie nie ma komend policji, najbliższe Powiatowe Komendy Policji są w sąsiednich gminach Kluczborku i Oleśnie. Celem analizy zagrożenia przestępczością i wykroczeniami przeanalizowano dane Komendy Powiatowej Policji w Kluczborku. Wśród przestępstw dominują kradzieże cudzej rzeczy oraz kradzieże z włamaniem.

Tabela 34Przestępstwa stwierdzone i wykryte w gminie Lasowice Wielkie w 2010 i 2014 r.

Kategoria	Stwierdzone	Wykryte	Stwierdzone	Wykryte
	Zabójstwo		Zgwałcenie	
2010	0	0	0	0
2014	0	0	0	0
Kategoria	Uszczerbek na zdrowiu		Udział w bójce lub pobiciu	
2010	0	0	0	0
2014	2	2	1	1
Kategoria	Kradzież cudzej rzeczy		Przestępstwa rozbójnicze	
2010	11	5	1	1
2014	3	0	0	0
Kategoria	Kradzież z włamaniem		Przestępstwa gospodarcze	
2010	9	5	0	0
2014	4	0	0	0
Kategoria	Uszkodzenie mienia		Przestępstwa narkotykowe	
2010	0	0	1	1
2014	2	1	0	0
Kategoria	Przestępstwa drogowe			
2010	4	4	-	
2014	0	0		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badanie kwestionariuszowe w Komendzie Powiatowej Policji w Kluczborku*.

W ostatnich latach nie identyfikuje się przestępstw z udziałem nieletnich, występują jednak wykroczenia. Największe zagrożenia dla nieletnich stanowią uzależnienia. KPP w Kluczborku prowadzi liczne akcje profilaktyki bezpieczeństwa, w tym w ruchu drogowym oraz sportowego.

Na terenie gminy działają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowościach: Laskowice; Lasowice Wielkie; Chudoba; Lasowice Małe; Jasienie; Gronowice; Chocianowice; Ciarka. Dwie jednostki z terenu gminy należą do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego tj. OSP Jasienie (od 1997 roku) i OSP Chudoba (od 2007 roku).

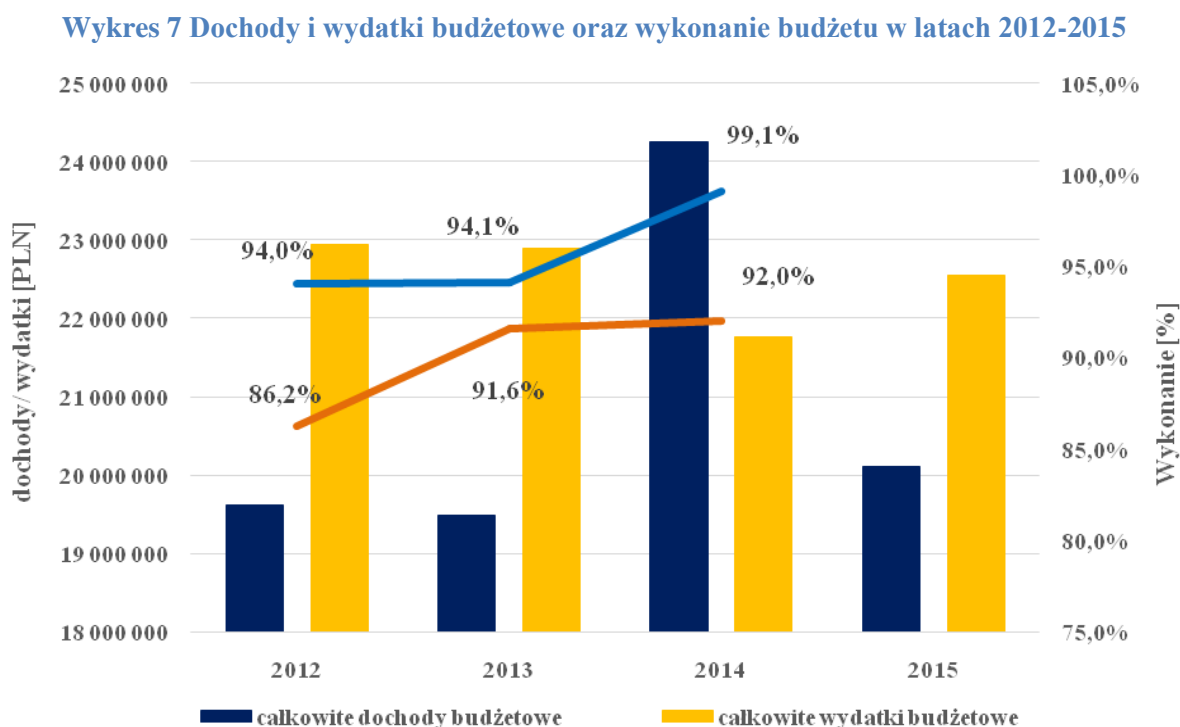
5.6. Kluczowe wnioski

1. Część populacji dzieci nie jest objętych procesem edukacji przedszkolnej. Według statystyk GUS, 73,8% dzieci w wieku 3-6 lat uczęszcza do przedszkoli, podczas gdy średnia dla powiatu to 80,2% a dla województwa 81,5%.
2. Szkoły oprócz realizacji programu nauczania przewidzianego dla danego poziomu edukacyjnego realizują projekty unijne, współpracują z wieloma instytucjami, posiadają pracownie komputerowe z dostępem do Internetu.
3. Większość pałcówek edukacyjnych zgłosiła potrzeby w zakresie szkoleń, których tematyka dotyczy kompetencji specjalistycznych, miękkich oraz administracyjnych.
4. Lasowicki Dom Tolerancji i Kultury w Lasowicach Małych; Gminna Biblioteka Publiczna w Lasowicach Wielkich (wraz z Filią w Laskowicach i Chocianowicach), jak również świetlice wiejskie w Chocianowicach, Laskowicach, Lasowicach Małych, Jasieniu, Trzebiszynie i Wędryni w pełni zabezpieczają realizację lokalnych zadań kulturalnych na terenie gminy, jak również dysponują potencjałem w zakresie tworzenia ciekawej oferty turystyki poznawczej.
5. Na terenie gminy nieznacznie zmalało zapotrzebowanie na usługi środowiskowej pomocy społecznej, jednakże na uwagę zasługuje fakt rosnącej potrzeby ochrony macierzyństwa w przypadku rodzin wielodzietnych.
6. Ochrona przed zagrożeniami jest dobrze zabezpieczona. Na terenie gminy działają jednostki OSP w miejscowościach: Laskowice; Lasowice Wielkie; Chudoba; Lasowice Małe; Jasienie; Gronowice; Chocianowice; Ciarka, w tym dwie jednostki należą do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego tj. OSP Jasienie, i OSP Chudoba. Jednostki przynależne do KSRG będą mogły ubiegać się o wsparcie w ramach dotacji z budżetu Unii Europejskiej.
7. Na terenie gminy obserwuje się rosnący poziom bezpieczeństwa publicznego. Statystyki przestępstw i wykroczeń wskazują na znaczny spadek liczby przestępstw i czynów karalnych.
8. W ostatnich latach nie identyfikuje się przestępstw z udziałem nieletnich, występują jednak wykroczenia. Największe zagrożenia dla nieletnich stanowią uzależnienia. KPP w Kluczborku prowadzi liczne akcje profilaktyki bezpieczeństwa, w tym w ruchu drogowym oraz sportowego.

6. Zarządzanie

6.1. Możliwości budżetowe gminy

Dochody gminy oscylują w przedziale od 19,5 mln PLN do 24,1 mln PLN. Wydatki, za wyjątkiem 2014 r. były wyższe niż dochody.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 267/13 Wójta Gminy Lasowice Wielkie z dnia 25 marca 2013 r. Sprawozdanie z wykonania Budżetu Gminy Lasowice Wielkie za 2012 r.; Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 371/14 Wójta Gminy Lasowice Wielkie z dnia 27 marca 2014 r. Sprawozdanie z wykonania Budżetu Gminy Lasowice Wielkie za 2013 r. Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 30/15 Wójta Gminy Lasowice Wielkie z dnia 25 marca 2015 r. Sprawozdanie z wykonania Budżetu Gminy Lasowice Wielkie za 2014 r.; Uchwała Nr III/16/14 Rady Gminy Lasowice Wielkie z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie uchwalenia budżetu gminy na rok 2015; Gmina Lasowice Wielkie.

Tabela 35 Budżet gminy Lasowice Wielkie – wartości planowane i osiągnięte wyniki w latach 2012-2015

Kategoria	2012		2013		2014		2015
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan
całkowite dochody budżetowe	20 869 362,00	19 619 409,00	20 704 893,34	19 488 013,31	24 468 832,65	24 252 640,67	20 106 285,00
całkowite wydatki budżetowe	26 603 320,00	22 942 483,00	25 000 832,34	22 892 259,62	23 653 086,02	21 766 365,52	22 542 172,00
wykonanie dochody	-	94,0%	-	94,1%	-	99,1%	-
wykonanie wydatki	-	86,2%	-	91,6%	-	92,0%	-
przychody budżetowe	6 233 958,00	3 845 574,45	4 995 939,00	4 265 895,37	3 823 974,37	2 842 359,55	4 453 165,00
rozchody budżetowe	500 000,00	522 500,00	700 000,00	700 000,00	4 639 721,00	4 651 721,00	2 017 278,00
wykonanie przychody		62,0%		85,0%		74,0%	
wykonanie rozchody		105,0%		100,0%		100,0%	
dochody własne ³⁰	3 549 090,00	3 492 216,09	4 367 050,00	3 639 436,37	3 867 907,00	3 782 736,99	4 192 900,00
wydatki majątkowe inwestycyjne	8 532 372,35	7 014 910,00	6 995 176,00	6 420 530,76	5 945 689,75	4 985 512,88	5 292 000,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 267/13 Wójta Gminy Lasowice Wielkie z dnia 25 marca 2013 r. Sprawozdanie z wykonania Budżetu Gminy Lasowice Wielkie za 2012 r.; Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 371/14 Wójta Gminy Lasowice Wielkie z dnia 27 marca 2014 r. Sprawozdanie z wykonania Budżetu Gminy Lasowice Wielkie za 2013 r. Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 30/15 Wójta Gminy Lasowice Wielkie z dnia 25 marca 2015 r. Sprawozdanie z wykonania Budżetu Gminy Lasowice Wielkie za 2014 r.; Uchwała Nr III/16/14 Rady Gminy Lasowice Wielkie z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie uchwalenia budżetu gminy na rok 2015; Gmina Lasowice Wielkie.

³⁰ Z wyłączeniem udziałów w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa.

Dochody własne stanowiły w ogólnych dochodach budżetu gminy 29,4%. Udział wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach własnych wyniósł 29,8%. W 2013 roku w gminie Lasowice Wielkie 100% wydatków majątkowych przeznaczono na cele inwestycyjne. Wydatki majątkowe inwestycyjne stanowiły 28% wydatków ogólnych z budżetu gminy. W 2013 roku wydatki na oświatę i wychowanie w gminie wyniosły 8914 tyś. PLN. W 2013 r. wydatki gminy na 1 mieszkańca wyniosły: 3 271 PLN.

W ocenie sytuacji finansowej wykorzystano cztery grupy wskaźników:

- płynności – mierzą zdolność do wywiązywania się z krótkoterminowych zobowiązań;
- zadłużenia – informują o zadłużeniu i zdolnościach do obsługi tego zadłużenia;
- atrakcyjności jednostki samorządu terytorialnego;
- samodzielności finansowej jednostek samorządu terytorialnego.

Płynność finansowa to zdolność danego podmiotu do osiągnięcia przepływów pieniężnych umożliwiających regulowanie wymagalnych zobowiązań i pokrywanie niespodziewanych wydatków gotówkowych. Analizę płynności finansowej przeprowadzono na podstawie dwóch wskaźników:

- wskaźnik całkowitej płynności finansowej w ujęciu planowanym i rzeczywistym (WcPF):

$$WcPF = \frac{DcB + PB}{WcB + RB}$$

- wskaźnik bieżącej płynności finansowej w ujęciu planowanym i rzeczywistym (WbPF):

$$WbPF = \frac{DcB + PB}{WbB}$$

- DcB - całkowite dochody budżetowe;
- PB - przychody budżetowe;
- WcB - całkowite wydatki budżetowe;
- RB - rozchody budżetowe;
- WbB - bieżące wydatki budżetowe.

Tabela 36Wskaźniki płynności finansowej

Wskaźnik	2012		2013		2014		2015
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan
WcPF	1,00	1,00	1,00	0,85	1,00	1,11	1,00
WbPF	1,50	1,47	1,43	1,18	1,60	1,45	1,42

Źródło: Opracowanie własne.

W jednostce samorządu terytorialnego wskaźnik płynności finansowej zarówno całkowitej i bieżącej w ujęciu planowanym powinien być zawsze co najmniej równy jeden, co wynika z zasad planowania budżetowego. Natomiast w ujęciu rzeczywistym może przybierać następujące wartości:

- WPF = 1 – oznacza pełne pokrycie wydatków i rozchodów budżetowych;
- WPF > 1 – oznacza pełne pokrycie wydatków i rozchodów budżetowych oraz dodatkowo na koniec roku występuje nadwyżka środków pieniężnych, która może wynikać z realizacji założeń budżetowych zawierających nadwyżkę lub z realizacji ponadplanowych dochodów lub niewykonania wydatków;
- WPF < 1 oznacza brak pokrycia wydatków budżetowych i zobowiązania wymagalne, które może wynikać z niewykonania planu dochodów lub przekroczenia planu wydatków.

Analiza wartości historycznych wskaźników płynności wskazuje iż Gmina Lasowice Wielkie jest zdolna do pokrywania zobowiązań typu OPEX i CAPEX i cechuje się płynnością finansową. W planie na 2015 r. WcPF wynosi 1,00 a wskaźnik; WbPF – 1,42, co w porównaniu z danymi historycznymi wskazuje na podejście umiarkowanie ostrożnościowe.

Wskaźnik samodzielności dochodowej informuje o samodzielności gminy w kreowaniu dochodów. Im wskaźnik ten jest wyższy, tym jednostka jest mniej zależna od środków z budżetu państwa, a tym samym od poziomu wskaźników regulujących gospodarkę narodową.

$$WSFD = \frac{DW}{DcB} * 100$$

- DW – dochody własne z wyłączeniem udziałów w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa;
- DcB – całkowite dochody budżetowe.

Tabela 37 Wskaźnik samodzielności dochodowej

Wskaźnik	2012		2013		2014		2015
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan
WSFD	17,01	17,80	21,09	18,68	15,81	15,60	20,85

Źródło: Opracowanie własne.

Gmina Lasowice Wielkieosiąga zadowalający poziom wskaźnika samodzielności dochodowej, jednakże pod względem poziomu dochodów własnych plasuje się na 4. miejscu w powiecie i 69 w województwie.

Atrakcyjność jednostki samorządu terytorialnego może być określana w ujęciu wielkości zdarzeń, zjawisk, dóbr w postaci wskaźników w przeliczeniu na jednego mieszkańca danej jednostki samorządu terytorialnego. Jednym ze wskaźników atrakcyjności jest wskaźnik wielkości inwestycji na mieszkańca w jednostce samorządu terytorialnego, jego formuła przedstawia się następująco:

$$WIm = \frac{WmB}{LM}$$

WIm– wydatki majątkowe inwestycyjne;

WmB – majątkowe wydatki budżetowe;

LM – liczba mieszkańców.

Tabela 38 Wskaźnik wielkości inwestycji na mieszkańca

Wskaźnik	2012		2013		2014		2015
	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan	Wykonanie	Plan
WIm	1 216,82	1 000,42	1 004,62	922,09	853,90	716,00	760,02

Źródło: Opracowanie własne.

Wartość wskaźnika wielkości inwestycji na mieszkańca znajduje się aktualnie z trendzie malejącym, co jest związane ze spadkiem aktywności inwestycyjnej wynikającej z trwającego aktualnie okresu przejściowego w finansowaniu z budżetu Unii Europejskiej.

6.2. Planowanie strategiczne i promocja gminy

Gmina prowadzi swoje działania na podstawie i w granicach prawa, a część działań realizuje w oparciu o plany strategiczne. Urząd Gminy oraz jednostki organizacyjne opracowały następujące dokumenty strategiczne³¹:

1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lasowice Wielkie na lata 2013 – 2020 wyznacza główne kierunki działań mających na celu zapewnienie mieszkańcom gminy Lasowice Wielkie odpowiedniego poziomu życia, m.in. poprzez tworzenie spójnego systemu współpracy podmiotów realizujących zadania w zakresie: pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, kultury i rekreacji, bezpieczeństwa publicznego i innych dziedzin życia społecznego zagwarantuje kompleksowość i efektywność podejmowanych działań.
2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2015 rok jako części strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Lasowice Wielkie – celem dokumentu jest zaplanowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych należy do zadań własnych Gminy.
3. Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Lasowice Wielkie na lata 2014-2016 – uzasadnieniem budowania gminnego programu wspierania rodziny jest potrzeba systemowego, na skalę gminną, rozwiązywania istotnych problemów społecznych, poprzez zagwarantowanie

³¹ Wskazano wyłącznie dokumenty, co do których nie upłynął jeszcze okres realizacji.

szybkości interwencji przy jednoczesnym zapewnieniu dobrego przepływu informacji koordynacji i dalszego rozwoju działań.

Gmina wykorzystuje niewiele instrumentów promocji. Dominują komunikaty informacyjne skierowane do wewnątrz, dla których grupa docelowa to mieszkańcy gminy, przedsiębiorcy i organizacje pozarządowe.

6.3. Organizacje pozarządowe, aktywność mieszkańców

Na obszarze gminy zarejestrowanych jest 18 stowarzyszeń³². Działalność lokalnych stowarzyszeń koncentruje się przede wszystkim na rozwoju danej wsi.

- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi „Dla Chudoby”;
- Stowarzyszenie Rozwoju i Odnowy Wsi Chocianowice;
- Stowarzyszenie Odnowy i Rozwoju Wsi Jasienie przy Radzie Sołectkiej Jasienie;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Wsi Laskowice;
- Stowarzyszenie „Nasze Lasowice” wsi Lasowice Małe.

Tabela 39 Stowarzyszenia wpisane do rejestru stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego

Stowarzyszenie	Miejscowość
Ochotnicza Straż Pożarna W Ciarce	Ciarka
Ochotnicza Straż Pożarna W Gronowicach	Gronowice
Ochotnicza Straż Pożarna W Chocianowicach	Chocianowice
Ochotnicza Straż Pożarna W Lasowicach Małych	Lasowice Małe
Ochotnicza Straż Pożarna W Chudobie	Chudoba
Gminne Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe” W Lasowicach Wielkich	Lasowice Małe
Ochotnicza Straż Pożarna W Lasowicach Wielkich	Lasowice Wielkie
Fundacja im. Marii-Traudel-Luszpinski-Walotka „Walotkownia”	Chocianowice
Ochotnicza Straż Pożarna W Laskowicach	Laskowice
Ochotnicza Straż Pożarna W Jasieniu	Jasienie
Stowarzyszenie Przyjaciół Wsi Laskowice	Laskowice
Stowarzyszenie Miłośników Lasowic Wielkich	Lasowice Wielkie
Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi „Dla Chudoby”	Chudoba
Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Wsi Gronowice	Gronowice
Stowarzyszenie Rozwoju i Odnowy Wsi Jasienie przy Radzie Sołectkiej Jasienie	Jasienie
Stowarzyszenie Rozwoju i Odnowy Wsi Chocianowice przy Radzie Sołectkiej Chocianowice	Chocianowice
Rada Szkoły Zespołu Gimnazjalno-Szkolno-Przedszkolnego W Chocianowicach	Chocianowice
Nasze Lasowice	Lasowice Małe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Krajowy Rejestr Sądowy*, Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://ems.ms.gov.pl/krs/>.

³²*Krajowy Rejestr Sądowy*, Ministerstwo Sprawiedliwości, <https://ems.ms.gov.pl/krs/>.

Aktywność w/w organizacji ma na celu umacnianie więzi rodzinnych, poprzez organizację festynów, spotkań, warsztatów oraz działalność związaną z promowaniem zdrowego stylu życia, sportu i rekreacji poprzez organizację zajęć sportowych. Stosunkowo największą aktywnością cechuje się jednak Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Stobrawy”, której członkiem jest także Gmina Lasowice Wielkie. LGD zajmuje się m.in. poprawą jakości życia mieszkańców wsi. Działalność części organizacji ma charakter efemeryczny. Prężnie funkcjonują organizacje przysiołeckie i koncentrujące swoje wysiłki na rozwoju lokalnym. Podmioty te mają największą szansę na realizację projektów partnerskich, premiowanych w nowym okresie programowania Unii Europejskiej.

Centrum rozwoju organizacji pożytku publicznego (OPP) w regionie stanowi Stobrawski Inkubator Organizacji Pozarządowych świadczący usługi szkoleniowe i doradcze na rzecz OPP z obszarów wiejskich. Podmiot ten jest przedsięwzięciem realizowanym przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Stobrawy” dofinansowanym ze środków Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich³³. Stobrawski Inkubator wspiera młode organizacje pozarządowe, jak również grupy nieformalne, które zamierzają działać w formie stowarzyszeń lub fundacji w procesie rejestracji, w początkowym okresie działalności oraz w zakresie rozwoju organizacji i działalności. W ofercie Inkubatora znajduje się między innymi dostęp do doświadczonych ekspertów; opieka merytoryczna, pomoc techniczna, rzetelna informacja, szkolenia i poradnictwo w zakresie: zasad zakładania stowarzyszenia lub fundacji; prawnych aspektów funkcjonowania organizacji; ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie; uzyskiwania statusu organizacji pożytku publicznego; pisania projektów i wypełniania wniosków o dotacje oraz funduszy europejskich³⁴.

6.4. Kluczowe wnioski

1. Na podstawie wskaźników finansowych stwierdza się, że sytuacja finansowa gminy jest na względnie dobrym poziomie.
2. Gmina Lasowice Wielkie prowadzi swoje działania w sposób uporządkowany w oparciu o sektorowe plany działania. Gmina Lasowice Wielkie winna planować proces zagospodarowania przestrzennego, w tym celu należy sporządzić stosowne dokumenty.
3. Działalność organizacji pozarządowych związanych z rozwojem sołectw jest aktywna i skuteczna. Organizacje to mogą stać się przykładem dobrych praktyk i stymulować rozwój innych podmiotów, jak również będą wiarygodnym partnerem dla realizacji projektów.

³³ O inkubatorze, Stobrawski Inkubator Organizacji Pozarządowych, <http://www.stobrawskiinkubator.pl/>.

³⁴ Tamże.

7. Analiza wskaźnikowa wybranych parametrów rozwoju społeczno-gospodarczego

Celem przeanalizowania sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Lasowice Wielkie na tle powiatu kluczborskiego i województwa opolskiego opracowano i porównano wybrane mierniki rozwoju.

Mierniki poziomu rozwoju wskazują na niższy poziom rozwoju społeczno-gospodarczego niż średnia wojewódzka i powiatowa. Relatywnie niska liczba podmiotów gospodarczych powoduje mniejsze wpływy do budżetu gminy z tytułu podatków. Relatywnie niższy udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym wynika z rolniczego charakteru gminy oraz z faktu iż część populacji znajduje zatrudnienie w przedsiębiorstwach zlokalizowanych m.in. w Wałbrzyskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej. Na tle województwa i powiatu negatywnie przedstawia się stopień skanalizowania gminy

Tabela 40 Wybrane wskaźniki gospodarcze [2013 r.]

Wskaźnik	gmina Lasowice Wielkie	powiat kluczborski	województwo opolskie
liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	49,0	53,5	54,5
dochody budżetu gminy na 1 mieszkańca	2 784,8	2 860,7	2 856,5
dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca	824,2	1 323,3	1 347,7
wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca	3 271,3	2 965,0	3 133,3
podmioty w rejestrze REGON na 1 tys. ludności w wieku produkcyjnym	580	939	996
udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	4,7	7,3	7,9
pracujący na 1 000 ludności	62	165	203

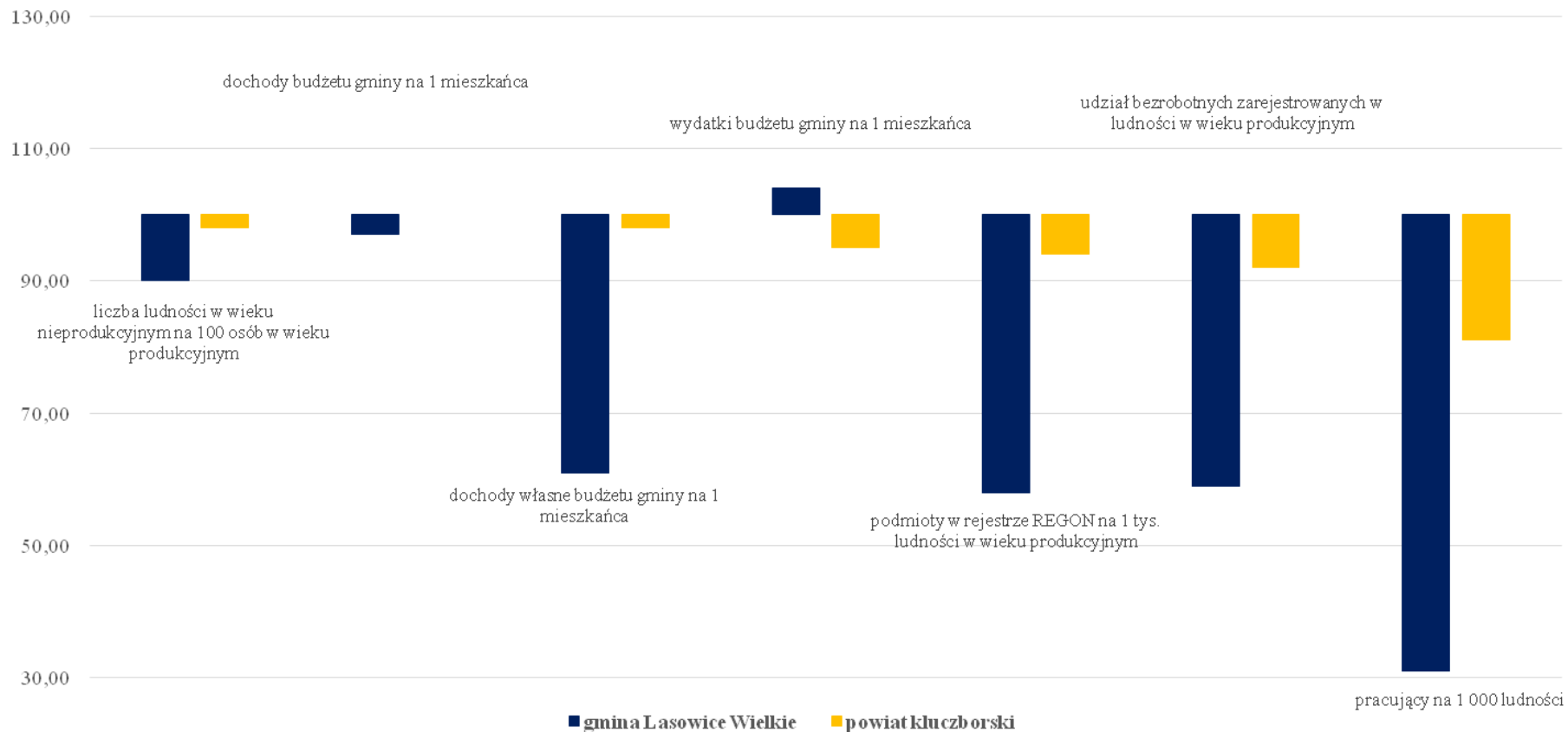
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Tabela 41 Wybrane wskaźniki społeczne [2013 r.]

Wskaźnik	gmina Lasowice Wielkie	powiat kluczborski	województwo opolskie
korzystający z instalacji wodociągowej % ogółu ludności	92,9	94,6	94,6
korzystający z instalacji kanalizacyjnej % ogółu ludności	27,4	57,5	63,3
korzystający z instalacji gazowej % ogółu ludności	0,0	43,0	42,0
udział % szkół podstawowych wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu	66,7	88,5	96,3
udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	3,9	6,9	6,8
podstawowa ambulatoryjna opieka zdrowotna – porady udzielone na 1 mieszkańca	196,7	530,9	621,1

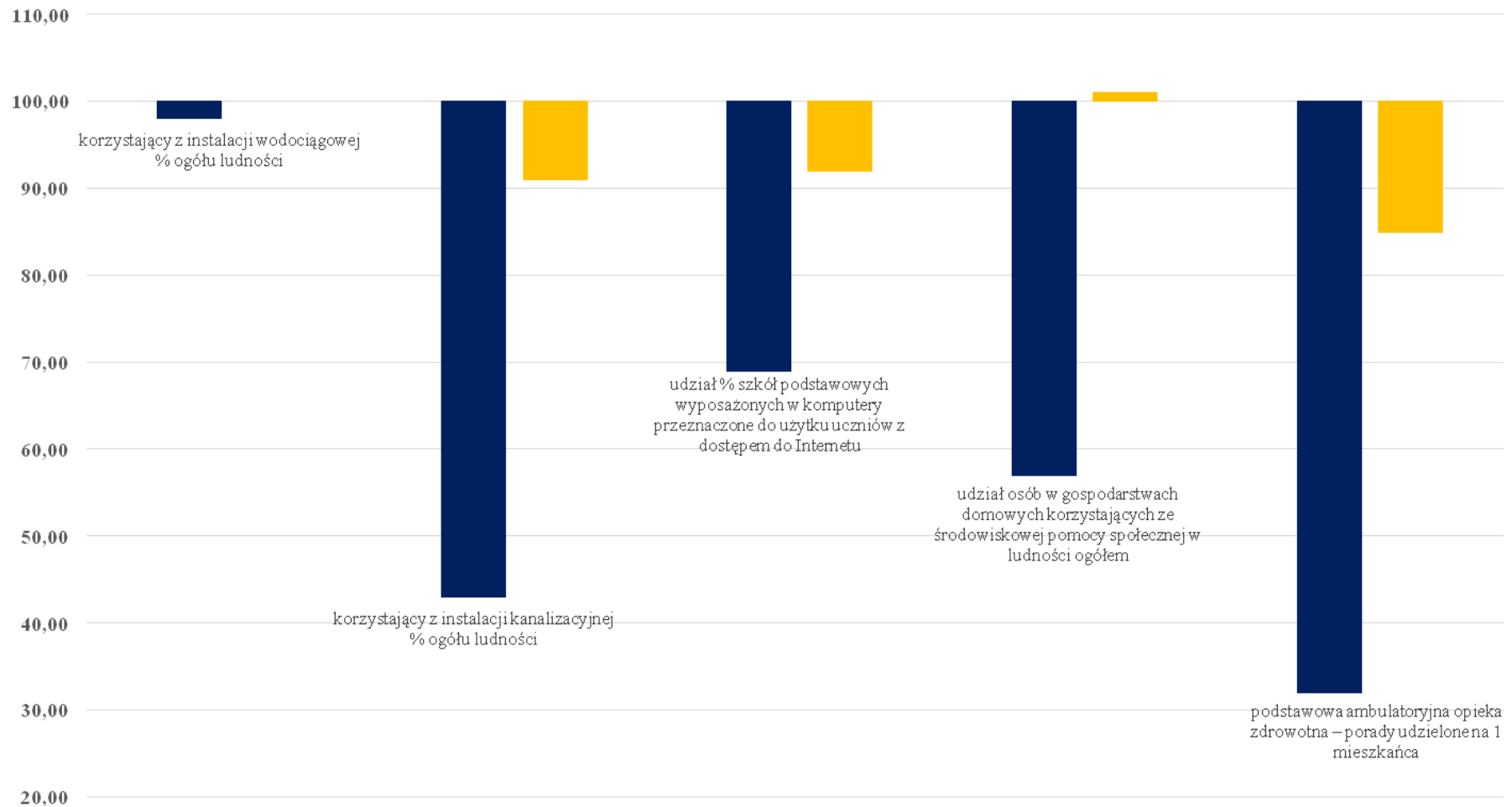
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Wykres 8 Wybrane wskaźniki gospodarcze [2013 r.]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

Wykres 9 Wybrane wskaźniki społeczne [2013 r.]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Główny Urząd Statystyczny, www.stat.gov.pl.

8. Ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych Gminy Lasowice Wielkie

W ramach diagnozy przeprowadzono także badanie oceny sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego. Ocenie poddano następujące zmienne:

- zasoby mieszkaniowe;
- infrastruktura wodno-kanalizacyjna;
- gospodarka odpadami;
- infrastruktura drogowa;
- system komunikacji gminnej (w tym autobusowej);
- infrastruktura telekomunikacyjna;
- infrastruktura edukacji;
- dostęp do edukacji;
- infrastruktura ochrony zdrowia;
- infrastruktura bezpieczeństwa publicznego;
- dostęp do usług medycznych;
- aktywność społeczności lokalnej;
- działalność lokalnych organizacji pozarządowych;
- współpraca z samorządem gminnym.

Ocenę punktową przeprowadzono według następującej logiki:

- 1 punkt – bardzo źle;
- 2 punkty – źle;
- 3 punkty – zadowalająco;
- 4 punkty – dobrze;
- 5 punkty – bardzo dobrze.

Na ankietę odpowiedziało 14 spośród 15 radnych, tj. 93,3% optymalnej próby badawczej.

Tabela 42 Wyniki ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego

Lp.	Wyszczególnienie	Radny 1	Radny 2	Radny 3	Radny 4	Radny 5	Radny 6	Radny 7
1	zasoby mieszkaniowe	3	3	4	4	3	4	4
2	infrastruktura wodno-kanalizacyjna	3	3	3	4	3	1	4
3	gospodarka odpadami	4	3	3	5	4	4	5
4	infrastruktura drogowa	2	3	1	4	3	2	3
5	system komunikacji gminnej (w tym autobusowej)	1	2	1	4	2	4	2
6	infrastruktura telekomunikacyjna	3	3	4	4	3	4	4
7	infrastruktura edukacji	4	3	3	4	3	4	3
8	dostęp do edukacji	3	3	5	5	3	5	4
9	infrastruktura ochrony zdrowia	2	3	4	5	3	4	3
10	infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	2	3	4	4	3	4	4
11	dostęp do usług medycznych	2	3	4	3	4	2	3
12	aktywność społeczności lokalnej	3	4	3	4	4	3	2
13	działalność lokalnych organizacji pozarządowych	3	3	4	3	5	4	3
14	współpraca z samorządem gminnym	4	3	4	5	4	3	3
Suma		39	42	47	58	47	48	47
Lp.	Wyszczególnienie	Radny 8	Radny 9	Radny 10	Radny 11	Radny 12	Radny 13	Radny 14
1	zasoby mieszkaniowe	4	3	3	4	3	2	3
2	infrastruktura wodno-kanalizacyjna	1	3	3	5	3	5	4
3	gospodarka odpadami	4	4	3	4	5	5	5
4	infrastruktura drogowa	2	3	3	3	4	2	4
5	system komunikacji gminnej (w tym autobusowej)	4	2	3	2	4	2	3
6	infrastruktura telekomunikacyjna	4	4	3	5	4	2	4
7	infrastruktura edukacji	4	3	3	4	3	2	4

8	dostęp do edukacji	5	3	3	4	4	3	4
9	infrastruktura ochrony zdrowia	4	3	3	4	3	3	3
10	infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	4	3	3	3	4	3	4
11	dostęp do usług medycznych	2	3	3	4	3	3	3
12	aktywność społeczności lokalnej	3	3	3	3	3	3	4
13	działalność lokalnych organizacj pozarządowych	4	3	3	4	3	4	4
14	współpraca z samorządem gminnym	3	3	3	4	4	4	4
Suma		48	43	42	53	50	43	53

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Lasowice Wielkie.*

Tabela 43 Ocena – podsumowanie punktowe

Liczba radnych	14
Liczba czynników	14
Minimalna ocena	1
Maksymalna ocena	5
Minimalna liczba punktów do zdobycia	196
Maksymalna liczba punktów do zdobycia	980
Liczba zdobytych punktów	660

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Lasowice Wielkie.*

Tabela 44 Ocena – podsumowanie opisowe

Przedział punktowy	Opis
> 196 ≤ 392	między bardzo źle a źle
>392 ≤ 588	między źle a zadowolająco
>588 ≤ 784	między zadowolająco a dobrze
>784 ≤ 980	między dobrze a bardzo dobrze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Lasowice Wielkie.*

Ocena punktowa wskazuje, że radni Rady Gminy Lasowice Wielkie oceniają sytuację społeczno-gospodarczą w przedziale między zadowolająco a dobrze, blisko środka przedziału. Suma maksymalnych ocen dla danego czynnika mogła wynieść 70 (14 radnych * 5 pkt.). Najbliżej maksimum oceniono gospodarkę odpadami; dostęp do edukacji; działalność lokalnych organizacji pozarządowych; współpracę z samorządem gminnym. Najslabiej oceniono system komunikacji gminnej (w tym autobusowej); infrastruktura drogową oraz dostęp do usług medycznych.

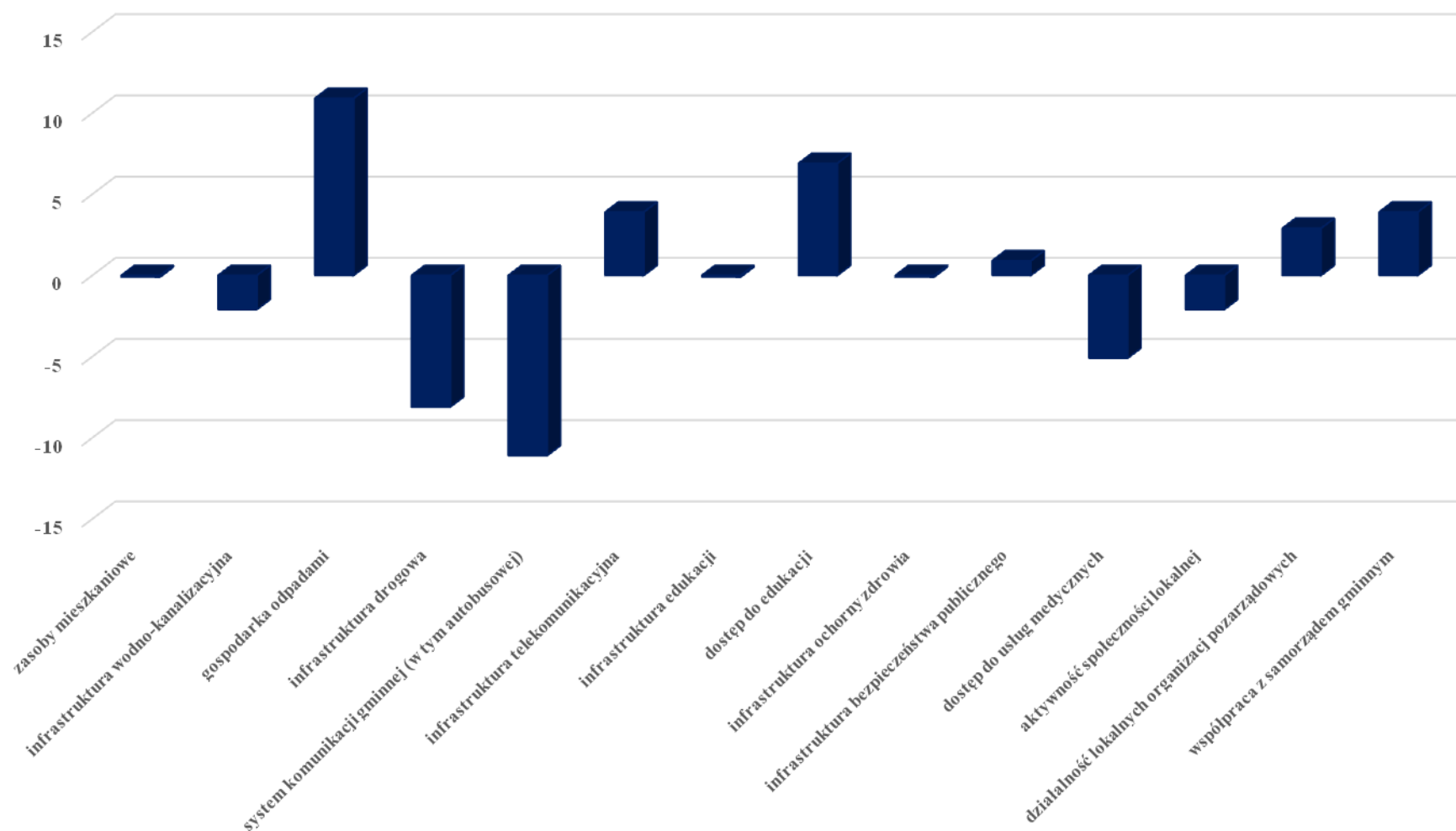
Tabela 45 Odległość oceny czynnika od maksimum i średniej

Wyszczególnienie	Suma dla czynnika	Odległość od maksimum = 70	Odległość od średniej = 47,1
zasoby mieszkaniowe	47	-23	-0,1
infrastruktura wodno-kanalizacyjna	45	-25	-2,1
gospodarka odpadami	58	-12	10,9
infrastruktura drogową	39	-31	-8,1
system komunikacji	36	-34	-11,1
infrastruktura telekomunikacyjna	51	-19	3,9
infrastruktura edukacji	47	-23	-0,1
dostęp do edukacji	54	-16	6,9
infrastruktura ochrony zdrowia	47	-23	-0,1
infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	48	-22	0,9
dostęp do usług medycznych	42	-28	-5,1
aktywność społeczności lokalnej	45	-25	-2,1

działalność lokalnych organizacji pozarządowych	50	-20	2,9
współpraca z samorządem gminnym	51	-19	3,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Lasowice Wielkie*.

Wykres 10 Odległość oceny czynnika od średniej (47,1) – ujęcie graficzne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badania kwestionariuszowego wśród Radnych Gminy Lasowice Wielkie.*

0 na wykresie = 47,1.

9. Ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy jednostek pomocniczych Gminy Lasowice Wielkie (sołectwa)

W ramach diagnozy przeprowadzono także badanie oceny sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy jednostek pomocniczych, tj. sołectw, reprezentowanych przez sołtysów. Ocenie poddano następujące zmienne:

- zasoby mieszkaniowe;
- infrastruktura wodno-kanalizacyjna;
- gospodarka odpadami;
- infrastruktura drogowa;
- system komunikacji gminnej (w tym autobusowej);
- infrastruktura telekomunikacyjna;
- infrastruktura edukacji;
- dostęp do edukacji;
- infrastruktura ochrony zdrowia;
- infrastruktura bezpieczeństwa publicznego;
- dostęp do usług medycznych;
- aktywność społeczności lokalnej;
- działalność lokalnych organizacji pozarządowych;
- współpraca z samorządem gminnym.

Ocenę punktową przeprowadzono według następującej logiki:

- 1 punkt – bardzo źle;
- 2 punkty – źle;
- 3 punkty – zadowalająco;
- 4 punkty – dobrze;
- 5 punkty – bardzo dobrze.

Na ankietę odpowiedziało 13 sołtysów, tj. 100% optymalnej próby badawczej.

Tabela 46 Wyniki ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy jednostek pomocniczych gminy

Lp.	Wyszczególnienie	Chocianowice	Chudoba	Ciarka	Gronowice	Laskowice	Lasowice Male	Lasowice Wielkie
1	zasoby mieszkaniowe	4	4	5	2	4	3	4
2	infrastruktura wodno-kanalizacyjna	4	4	3	3	2	3	5
3	gospodarka odpadami	5	5	5	5	5	4	4
4	infrastruktura drogowa	4	2	4	3	1	2	3
5	system komunikacji gminnej (w tym autobusowej)	2	2	4	3	2	2	1
6	infrastruktura telekomunikacyjna	5	3	4	4	2	3	4
7	infrastruktura edukacji	4	4	5	4	4	3	5
8	dostęp do edukacji	4	4	5	4	5	3	3
9	infrastruktura ochrony zdrowia	3	0	5	3	3	4	5
10	infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	3	3	5	4	5	3	3
11	dostęp do usług medycznych	3	0	4	2	4	4	5
12	aktywność społeczności lokalnej	4	3	5	3	2	2	5
13	działalność lokalnych organizacji pozarządowych	5	4	4	4	4	2	5
14	współpraca z samorządem gminnym	5	3	5	4	4	4	4
Suma		55	41	63	48	47	42	56
Lp.	Wyszczególnienie	Jasienie	Oś	Szumirad	Tuły	Trzebiszyn	Wędrynia	Suma
1	zasoby mieszkaniowe	4	4	5	2	3	4	48
2	infrastruktura wodno-kanalizacyjna	1	0	3	5	5	4	42
3	gospodarka odpadami	4	5	5	5	4	5	61
4	infrastruktura drogowa	2	4	4	2	3	3	37
5	system komunikacji gminnej (w tym autobusowej)	4	2	4	2	4	3	35
6	infrastruktura telekomunikacyjna	4	4	4	2	4	4	47
7	infrastruktura edukacji	4	0	5	2	4	4	48
8	dostęp do edukacji	4	4	5	3	4	4	52

9	infrastruktura ochrony zdrowia	3	4	4	3	3	3	43
10	infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	3	0	5	3	3	4	44
11	dostęp do usług medycznych	3	4	4	3	3	3	42
12	aktywność społeczności lokalnej	3	4	3	3	3	4	44
13	działalność lokalnych organizacj pozarządowych	3	0	4	4	0	4	43
14	współpraca z samorządem gminnym	4	5	5	4	4	5	56
Suma		46	40	60	43	47	54	642

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badania kwestionariuszowego w jednostkach pomocniczych Gminy Lasowice Wielkie.*

Ocena jakości usług publicznych najlepiej przedstawia się w sołectwach Ciarka, Szumirad, Lasowice Wielkie, najslabiej w sołectwach Oś, Chudoba i Lasowice Małe.

Tabela 47 Ocena – podsumowanie punktowe

Liczba sołectw	13
Liczba czynników	14
Minimalna ocena	1
Maksymalna ocena	5
Minimalna liczba punktów do zdobycia	182
Maksymalna liczba punktów do zdobycia	910
Liczba zdobytych punktów	642

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badania kwestionariuszowego w jednostkach pomocniczych Gminy Lasowice Wielkie*.

Tabela 48 Ocena – podsumowanie opisowe

Przedział punktowy	Opis
> 182 ≤ 364	między bardzo źle a źle
>364 ≤ 546	między źle a zadowolająco
>546 ≤ 728	między zadowolająco a dobrze
>728 ≤ 910	między dobrze a bardzo dobrze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badania kwestionariuszowego w jednostkach pomocniczych Gminy Lasowice Wielkie*.

Ocena punktowa wskazuje, że radni sołtysi Gminy Lasowice Wielkie oceniają sytuację społeczno-gospodarczą w przedziale między zadowolająco a dobrze, blisko środka przedziału.

Suma maksymalnych ocen dla danego czynnika mogła wynieść 65 (14 radnych * 5 pkt.). Najbliżej maksimum oceniono gospodarkę odpadami; współpracę z samorządem gminnym; zasoby mieszkaniowe i infrastrukturę edukacji. Najslabiej oceniono system komunikacji gminnej (w tym autobusowej); infrastruktura drogową, wodno-kanalizacyjną i dostęp do usług medycznych.

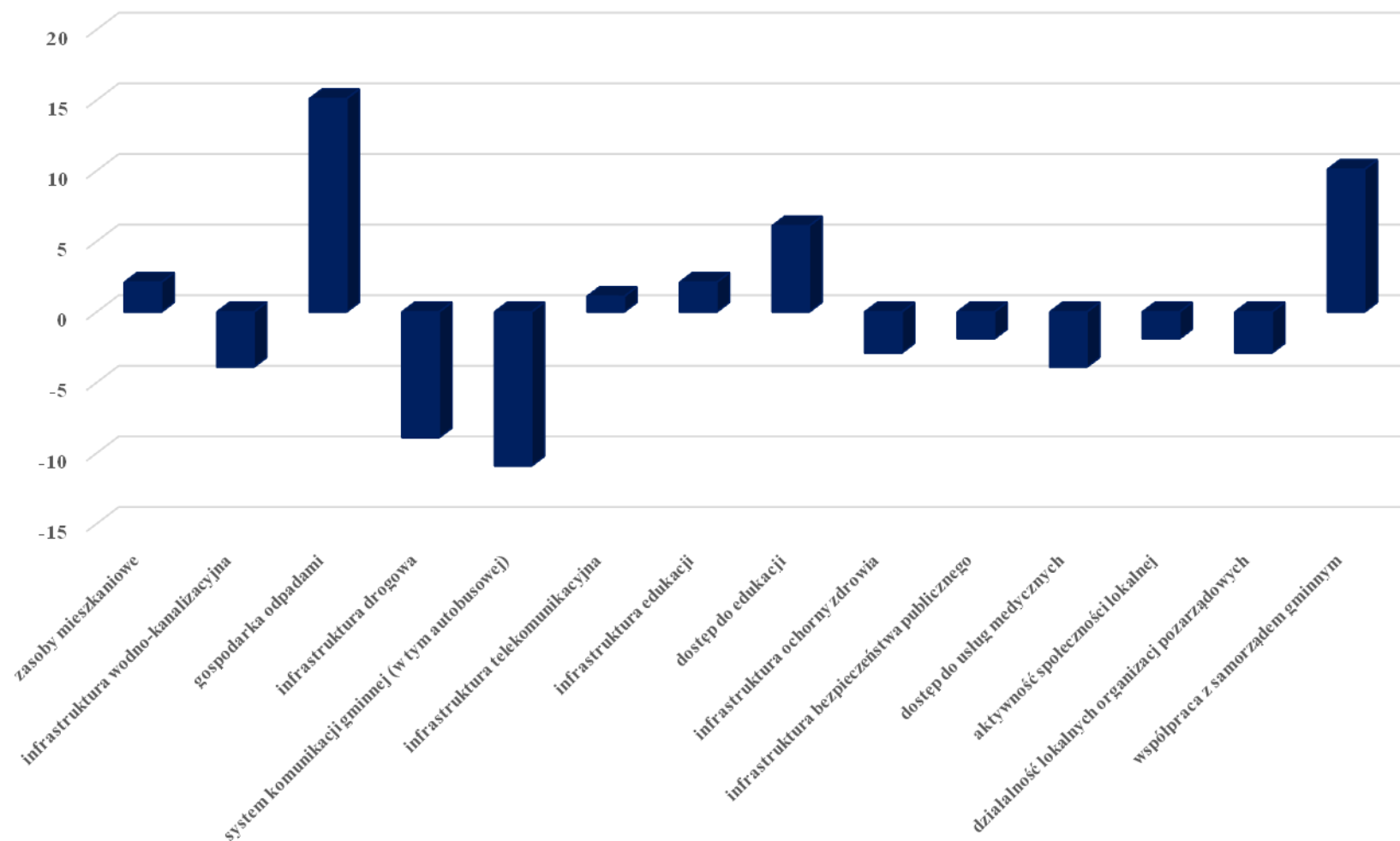
Tabela 49 Odległość oceny czynnika od maksimum i średniej

Wyszczególnienie	Odległość od maksimum = 65,0	Odległość od średniej = 45,9
zasoby mieszkaniowe	-17,0	2,1
infrastruktura wodno-kanalizacyjna	-23,0	-3,9
gospodarka odpadami	-4,0	15,1
infrastruktura drogową	-28,0	-8,9
system komunikacji gminnej (w tym autobusowej)	-30,0	-10,9
infrastruktura telekomunikacyjna	-18,0	1,1
infrastruktura edukacji	-17,0	2,1

dostęp do edukacji	-13,0	6,1
infrastruktura ochrony zdrowia	-22,0	-2,9
infrastruktura bezpieczeństwa publicznego	-21,0	-1,9
dostęp do usług medycznych	-23,0	-3,9
aktywność społeczności lokalnej	-21,0	-1,9
działalność lokalnych organizacj pozarządowych	-22,0	-2,9
współpraca z samorządem gminnym	-9,0	10,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badania kwestionariuszowego w jednostkach pomocniczych Gminy Lasowice Wielkie.*

Wykres 11 Odległość oceny czynnika od średniej (45,9) – ujęcie graficzne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badania kwestionariuszowego w jednostkach pomocniczych Gminy Lasowice Wielkie.*

0 na wykresie = 45,9.

10. Analiza SWOT

Tabela 50 Analiza SWOT

Przestrzeń, infrastruktura i usługi publiczne							
O	Szanse	S	Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
		S1	korzystne położenie administracyjne (bliskość miasta Subregionalnego Kluczbork i Olesno oraz regionalnego Opole)				
		S2	korzystne położenie transportowe (droga krajowa DK 45 i droga wojewódzka DW 494), w tym dostęp do portów lotniczych Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach (97 km, 1,5h) i Portu Lotniczego Wrocław S.A. (132 km, 1,5h)	W1	niedostatki infrastruktury drogowej, w tym brak ciągów pieszo-rowerowych, brak oświetlenia wzdłuż dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych,		
				W2	zły stan infrastruktury dróg transportu rolnego		
				W3	duże znaczenie wypadków komunikacyjnych w tzw. zewnętrznych przyczynach zgonu		
				W4	słaby poziom wewnętrznego i zewnętrznego skomunikowania gminy, dotyczący przede wszystkim te obszary, które nie leżą bezpośrednio przy drodze krajowej DK 45		
		S3	korzystne położenie przyrodnicze, tj. występowanie				

			obszarów dziedzictwa przyrody, duża lesistość i dobra jakość powietrza				
O1	podjęcie działań zmierzających do potwierdzenia i komercyjnego wykorzystania potencjału energetyki odnawialnej	S4	potencjał w zakresie energetyki odnawialnej, w tym geotermalnej; wód podskórnych; słonecznej i biomasy.			T1	wysoki koszt inwestycji w zakresie energetyki odnawialnej
		S5	realizacja działań inwestycyjnych zmierzających do zapewnienia dostępu do wysokiej jakości infrastruktury publicznej	W5	niedostatki w zakresie infrastruktury wodno-ściekowej i drogowej		
		S6	zadowalający ogólny stan infrastruktury technicznej placówek edukacyjnych	W6	ograniczenia infrastrukturalne obiektów użyteczności względem obsługi osób niepełnosprawnych		
				W7	niedostatki placówek edukacyjnych w zakresie wyposażenia w TIK i		
		S7	aktywność placówek edukacyjnych, które oprócz realizacji programu nauczania przewidzianego dla danego poziomu edukacyjnego realizują projekty unijne, współpracują z wieloma instytucjami				
O2	potencjał w zakresie tworzenia ciekawej oferty turystyki poznawczej, przy współpracy z Muzeum Wsi Opolskiej, innymi samorządami wiejskimi	S8	funkcjonowanie Lasowickiego Domu Tolerancji i Kultury w Lasowicach Małych; Gminnej Biblioteki Publicznej w Lasowicach Wielkich (wraz z Filią w Laskowicach i				

			Chocianowicach) oraz świetlic wiejskich w Chocianowicach, Laskowicach, Lasowicach Małych, Jasieniu, Trzebiszynie i Wędryni w pełni zabezpiecza realizację lokalnych zadań kulturalnych na terenie gminy,				
		S9	bardzo dobrze zabezpieczony dostęp do lokalnych usług kulturalnych (liczne wydarzenia i imprezy o charakterze kulturalnym i rozrywkowym)				
		S10	dziedzictwo tradycji, kultury, obrzędowości, zwyczajów, wytwórczości wsi opolskiej				
		S11		W8	część populacji dzieci nie jest objętych procesem edukacji przedszkolnej (73,8% dzieci w wieku 3-6 lat uczęszcza do przedszkoli)		
O3	rozwój współpracy w zakresie zarządzania kryzysowego, w tym informatyzacji, sporządzania i obsługi map zagrożenia pożarowego	S12	brak zagrożenia powodziowego na terenie gminy				
		S13	dobrze zabezpieczona ochrona przed zagrożeniami (działalność ośmiu jednostek OSP, w tym dwóch należących do KSRG)	W9	wysokie zagrożenie pożarowe, z uwagi na dużą lesistość		
		S14	rosnący poziom bezpieczeństwa publicznego (znaczny spadek liczby przestępstw i czynów karalnych; w ostatnich latach nie				

			identyfikuje się przestępstw z udziałem nieletnich); zaangażowanie KPP w Kluczborku w akcje bezpieczeństwa, w tym w ruchu drogowym				
Mieszkańcy, trzeci sektor, współpraca w zakresie spraw społecznych							
O	Szanse		Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
				W10	spadek liczby mieszkańców związany głównie z ujemnym przyrostem naturalnym i emigracją zagraniczną		
				W11	wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym		
		S15	wysoki udział mniejszości niemieckiej w populacji ogółem (37,4%), co implikuje wielokulturowość i stanowi potencjał turystyczny				
				W12	duże znaczenie chorób metabolicznych, tj. cukrzycy oraz chorób układu krążenia i chorób układu trawiennego	T2	brak współpracy międzygminnej i powiatowej w zakresie celowanych programów profilaktycznych
		S16	widocznemalejące zapotrzebowanie na usługi środowiskowej pomocy społecznej	W13	rosnąca potrzeba ochrony macierzyństwa w przypadku rodzin wielodzietnych		
		S17	współpraca ponadlokalna w zakresie pomocy społecznej	W14	brak wystarczającej pomocy społecznej oraz wiedzy na temat dostępnych form pomocy w		

					grupach zagrożonych wykluczeniem		
				W15	brak wystarczającej bazy rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych		
O4	zwiększenie zaangażowania Stabrowskiego Inkubatora Organizacji Pozarządowych w stymulowanie rozwoju działalności organizacji pozarządowych	S18	wysoka aktywność przysoleckich organizacji pozarządowych	W16	efemeryczna działalność większości organizacji pozarządowych		
O5	ściśła współpraca z Lokalną Grupą Działania „Dolina Stobrawy”						
O6	wzrost wykorzystania mechanizmów partnerstwa społeczno-publicznego						

Przedsiębiorczość, turystyka, współpraca gospodarcza

O	Szanse	S	Mocne strony	W	Słabe strony	T	Zagrożenia
O7	współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Kluczborku m.in. w zakresie instrumentów rynku współfinansowanych ze środków RPO Opolskie 2014-2020	S19	relatywnie niskie bezrobocie	W17	występujące zjawisko długotrwałego bezrobocia oraz bezrobocia wyuczonego		
		S20	współpraca ponadlokalna w zakresie rynku pracy				
O8	wzrost współpracy jednostek kształcenia ponadgimnazjalnego z sektorem przedsiębiorstw	S21	bliskie położenie Kluczborka i Olesna, tj. subregionalnych centrów aktywności gospodarczej oraz regionalnego centrum aktywności				
						T3	rosnąca konkurencja ze strony innych ośrodków rozwoju

			gospodarczej tj. Opola				
		S22	wzrost przedsiębiorczości, mierzony wskaźnikiem dynamiki liczby przedsiębiorstw	W18	niezidentyfikowany potencjał działalności rozwojowej i innowacyjnej lokalnych przedsiębiorstw		
O9	rozwój narzędzi wstępnej identyfikacji potencjału zawodowego i edukacyjnego ucznia na możliwie wczesnym etapie kształcenia, także pod kątem potrzeb lokalnego rynku pracy						
				W19	rozproszona struktura agrarna, co oznacza iż produkcja gospodarstw rolnych w dużej części zaspokaja potrzeby własne		
O10	współpraca międzygminna i międzysektorowa w zakresie opracowania i wdrażania wspólnej oferty turystycznej	S23	duży potencjał rozwoju turystyki aktywnej, o czym świadczy możliwość wyznaczenia i oznaczenia nowych szlaków rowerowych			T4	brak współpracy sieciowej, konkurowanie ofertą turystyczną zamiast sieciowania oferty
O11	współpraca z Muzeum Wsi Opolskiej	S24	duży potencjał rozwoju turystyki poznawczej w oparciu o tradycję wsi opolskiej				
O12	aktywne uczestnictwo w działaniach Stowarzyszenia OF KNO						

Źródło: Opracowanie własne.

Spisy

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie gminy Lasowice Wielkie w powiecie kluczborskim.....	4
---	---

Spis tabel

Tabela 1 Powierzchnia geodezyjna sołectw (2014 r.).....	5
Tabela 2 Struktura terenów zabudowanych i zurbanizowanych (2013 r.).....	5
Tabela 3 Struktura gruntów rolnych (2013 r.)	7
Tabela 4 Struktura gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych (2013 r.).....	8
Tabela 5 Struktura gruntów pod wodami (2013 r.).....	8
Tabela 6 Liczba ludności w gminie Lasowice Wielkie w latach 2009-2013.....	11
Tabela 7 Prognoza liczby ludności Gminy Lasowice Wielkie	11
Tabela 8 Ludność i gęstość zaludnienia w sołectwach (2014 r.).....	11
Tabela 9 Przyrost naturalny w gminie Lasowice Wielkie w latach 2009-2013.....	12
Tabela 10 Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w gminie Lasowice Wielkie w latach 2009-2013	13
Tabela 11 Problemy zdrowotne mieszkańców powiatu kluczborskiego [2009-2011]	15
Tabela 12 Pracujący wg płci w gminie Lasowice Wielkie w latach 2009-2013.....	16
Tabela 13 Bezrobotni wg płci w gminie Lasowice Wielkie w latach 2009–2013.....	16
Tabela 14 Główni pracodawcy	16
Tabela 15 Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2013 r.).....	19
Tabela 16 Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w gminie Lasowice Wielkie (2013 r.)	19
Tabela 17 Liczba podmiotów wpisanych do Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej i dominujące działalności (2013 r.).....	22
Tabela 18 Liczba przedsiębiorstw wpisanych do rejestr przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego (2014 r.).....	23
Tabela 19 Rozkład podmiotów gospodarczych według liczby pracowników (2013 r.).....	23
Tabela 20 Powierzchnia zasiewów wg rodzaju gospodarstwa (2013 r.).....	24
Tabela 21 Liczba gospodarstw wg rodzaju zasiewów (2013 r.)	25
Tabela 22 Hodowla zwierząt w gminie Lasowice Wielkie (2013 r.).....	25
Tabela 23 Wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje (2013 r.)	28
Tabela 24 Długość dróg [km]	30
Tabela 25 Parametry systemu zaopatrzenia w wodę.....	31

Tabela 26 Parametry systemu oczyszczania ścieków	31
Tabela 27 Odpady wytworzone	32
Tabela 28 Liczba dzieci w przedszkolach samorządowych.....	35
Tabela 29 Liczba uczniów w szkołach podstawowych.....	36
Tabela 30 Liczba uczniów w gimnazjach	36
Tabela 31 Zasięg korzystania z pomocy społecznej według kryterium dochodowego w latach 2010-2013	39
Tabela 32 Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną	39
Tabela 33 Przyczyny korzystania ze świadczeń opieki społecznej.....	40
Tabela 34 Przepięstwa stwierdzone i wykryte w gminie Lasowice Wielkie w 2010 i 2014 r.	42
Tabela 35 Budżet gminy Lasowice Wielkie – wartości planowane i osiągnięte wyniki w latach 2012-2015	45
Tabela 36 Wskaźniki płynności finansowej.....	46
Tabela 37 Wskaźnik samodzielności dochodowej.....	47
Tabela 38 Wskaźnik wielkości inwestycji na mieszkańca.....	48
Tabela 39 Stowarzyszenia wpisane do rejestru stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego.....	49
Tabela 40 Wybrane wskaźniki gospodarcze [2013 r.].....	52
Tabela 41 Wybrane wskaźniki społeczne [2013 r.]	52
Tabela 42 Wyniki ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy radnych samorządu gminnego	56
Tabela 43 Ocena – podsumowanie punktowe.....	58
Tabela 44 Ocena – podsumowanie opisowe	58
Tabela 45 Odległość oceny czynnika od maksimum i średniej	58
Tabela 46 Wyniki ocena sytuacji społeczno-gospodarczej gminy z perspektywy jednostek pomocniczych gminy	62
Tabela 47 Ocena – podsumowanie punktowe.....	64
Tabela 48 Ocena – podsumowanie opisowe	64
Tabela 49 Odległość oceny czynnika od maksimum i średniej	64
Tabela 50 Analiza SWOT	67

Spis wykresów

Wykres 1 Ludność w sołectwach w 2014 r.....	12
Wykres 2 Zmiana liczby ludności w grupach wiekowych w gminie Lasowice Wielkie między 2009 i 2013 rokiem	13
Wykres 3 Podział demograficzny według ekonomicznych grup wieku (2013 r.)	14

Wykres 4 Liczba podmiotów wpisanych do Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej w poszczególnych wsiach (2013 r.)	21
Wykres 5 Liczba gospodarstw prowadzących działalność rolniczą w gminie (2013 r.)	24
Wykres 6 Liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2010-2014	40
Wykres 7 Dochody i wydatki budżetowe oraz wykonanie budżetu w latach 2012-2015.....	44
Wykres 8 Wybrane wskaźniki gospodarcze [2013 r.]	53
Wykres 9 Wybrane wskaźniki społeczne [2013 r.].....	54
Wykres 10 Odległość oceny czynnika od średniej (47,1) – ujęcie graficzne	60
Wykres 11 Odległość oceny czynnika od średniej (45,9) – ujęcie graficzne	66